

VESZPRÉM VÁRMEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

HATÁROZAT

Szám: 24/2025. (IV.24.) határozat

Tárgy: A Veszprém vármegyei környezetvédelmi program 2024. évi végrehajtásának alakulásáról szóló beszámoló elfogadásáról

A Veszprém Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése megtárgyalta a „*Beszámoló a Veszprém vármegyei környezetvédelmi program 2024. évi végrehajtásának alakulásáról*” tárgyú előterjesztést és az alábbi döntést hozta:

A Veszprém Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése a 62/2023. (XI.23.) határozattal jóváhagyott „Veszprém Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2027” című dokumentációban foglaltak alapján elkészített, a Veszprém vármegyei környezetvédelmi program 2024. évi végrehajtásának alakulásáról szóló beszámolót a határozat melléklete szerinti tartalommal elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Polgárdy Imre Lajos, a vármegyei közgyűlés elnöke

Polgárdy Imre Lajos sk.
vármegyei közgyűlés elnöke

Dr. Imre László sk.
vármegyei jegyző

A kiadmány hitelül:

BESZÁMOLÓ

A VESZPRÉM VÁRMEGYEI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM 2024. ÉVI VÉGREHAJTÁSÁNAK ALAKULÁSÁRÓL

A beszámolót összeállította: Szóllásné Haraszti Bernadett, területfejlesztési referens

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	3
A környezetvédelmi program felépítése.....	4
Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése Veszprém vármegye területén	5
Levegőminőség javítása	5
Zaj- és rezgésterhelés csökkentése.....	10
Egészséges ivóvíz biztosítása, kommunális szennyvízkezelés	12
Zöldfelületek védelme, fejlesztése	16
Veszprém vármegye természeti és táji értékeinek és erőforrásainak védelme, helyreállítása, fenntartható használata.....	17
Biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem	17
Talajok védelme és fenntartható használata	27
Vizek védelme és fenntartható használata.....	29
Környezeti kármentesítés	39
Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz, a gazdaság és fogyasztás körforgásos elvek mentén történő működésének térnyerése Veszprém vármegyében	41
A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése, a környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése.....	41
Hulladékgazdálkodás, erőforrástakarékosság, körforgásos gazdasági átmenet ösztönzése.....	44
Energiatakarékosság- és hatékonyság, valamint a megújulóenergia-hasznosítás növelése	49
Üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira.....	50
Agrárgazdaság, erdőgazdálkodás és az ásványi nyersanyagokkal való gazdálkodás környezeti szempontokat érvényesítő fejlesztése.....	51
Közlekedés környezeti szempontokat érvényesítő fejlesztése.....	53
Turizmus környezeti szempontokat érvényesítő fejlesztése	54
A környezetbiztonság javítása Veszprém vármegyében a természeti katasztrófák által előidézett károkozás megelőzése révén.....	55
Vizek kártételei elleni tervszerű felkészülés és védekezés	55
Összefoglaló	57

BEVEZETÉS

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Kvt.) 46. § (2) bekezdés a) pontjában előírtakra figyelemmel a vármegyei önkormányzat környezetvédelmi programot készít, melyet Közgyűlése hagy jóvá.

Az Országgyűlés a 62/2022. (XII.9.) OGY határozattal elfogadta a 2026-ig szóló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programot. A Nemzeti Környezetvédelmi Program céljaihoz kapcsolódóan a Kvt.-ben foglaltak szerint az alacsonyabb területi szintű környezetvédelmi tervet a magasabb területi szintű környezetvédelmi tervekkel össze kell hangolni.

A **2023-2027. évekre szóló** vármegyei környezetvédelmi programot a 62/2023. (XI.23.) határozatával hagyta jóvá a Közgyűlés.

A környezetvédelmi program a helyzetértékelésen alapul és a vármegye környezeti állapotának fenntartása, fejlesztése, javítása érdekében szükséges feladatokat összegzi. A Veszprém Vármegyei Önkormányzat feladata többek között, hogy figyelemmel kísérje és értékelje a vármegye környezeti állapotát, segítse az önkormányzatok környezetvédelmi, természetvédelmi tevékenységét, igény esetén kapcsolattartó, közvetítő szerepet vállaljon különböző szervezetek, intézmények között.

A környezetvédelmi program megvalósításában a vármegye települési önkormányzatain túl, a hatóságokon át, több érdekelt partner szervezet működik közre. A program a nagyobb egységekben jelentkező, komplex problémák megoldási lehetőségeivel foglalkozik. Átfogó célok és ezek eléréséhez szükséges intézkedések kerültek megfogalmazásra. A programban vannak olyan feladatok, melyekre a vármegyei önkormányzatnak kevés a ráhatása, vagy egyáltalán nincs.

A Kvt. 48/D. § (3) bekezdése beszámolási kötelezettséget ír elő a vármegyei környezetvédelmi program végrehajtásának előző évi alakulásáról. Jelen beszámoló átfogóan elemzi Veszprém Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2027 dokumentumában javasolt intézkedések, feladatok teljesülését a környezetvédelmi program alprogramjainak logikai sorrendjében, annak intézkedései és a releváns környezeti elemek állapotának bemutatásán keresztül.

A Közgyűlési beszámoló készítéséhez 7 környezetvédelemért felelős szervezettől kértünk és kaptunk tájékoztatást a hatáskörükbe tartozó környezeti tényezők állapotváltozásairól.

A beszámoló elkészítéséhez az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (<http://web.okir.hu>), Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (<http://www.levegominoseg.hu/>) honlapok publikus szakterületi adatai is felhasználásra kerültek, melyek szabadon hozzáférhetőek.

A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM FELÉPÍTÉSE

SPECIFIKUS CÉLOK	AZ EMBERI EGÉSZSÉG ÉS AZ ÉLETMINŐSÉG KÖRNYEZETI FELTÉTELEINEK JAVÍTÁSA, A KÖRNYEZETTERHELÉS HATÁSAINAK CSÖKKENTÉSE VESZPRÉM VÁRMEGYE TERÜLETÉN	VESZPRÉM VÁRMEGYE TERMÉSZETI ÉS TÁJI ÉRTÉKEINEK ÉS ERŐFORRÁSAINAK VÉDELME, FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA	AZ ERŐFORRÁS-TAKARÉKOSSÁG ÉS -HATÉKONYSÁG JAVÍTÁSA, ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZOK KIBOCSÁTÁSÁNAK CSÖKKENTÉSE, ALKALMAZKODÁS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ, A GAZDASÁG ÉS FOGYASZTÁS KÖRFORGÁSOS ELVEK MENTÉN TÖRTÉNŐ MŰKÖDÉSÉNEK TÉRNYERÉSE VESZPRÉM VÁRMEGYÉBEN	A KÖRNYEZETBIZTONSÁG JAVÍTÁSA VESZPRÉM VÁRMEGYÉBEN A TERMÉSZETI KATASZTRÓFÁK ÁLTAL ELŐIDÉZETT KÁROKOZÁS MEGELŐZÉSE RÉVÉN
ALPROGRAMOK	Levegőminőség javítása <i>LEV</i>	Biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem <i>BIO</i>	A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése, a környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése <i>FOG</i>	Vizek kártételei elleni tervszerű felkészülés és védekezés <i>ARV</i>
	Zaj- és rezgésterhelés csökkentése <i>ZAJ</i>	Talajok védelme és fenntartható használata <i>TAL</i>	Hulladékgazdálkodás, erőforrástakarékosság, körforgásos gazdasági átmenet ösztönzése <i>HUL</i>	
	Egészséges ivóvíz biztosítása, kommunális szennyvízkezelés <i>IVI</i>	Vizek védelme és fenntartható használata <i>VIZ</i>	Energiatakarékosság- és hatékonyság, valamint a megújulóenergia-hasznosítás növelése <i>ENE</i>	
	Zöldfelületek védelme, fejlesztése <i>ZOL</i>	Környezeti kármentesítés <i>KAR</i>	Üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira <i>KLI</i>	
			Agrárgazdaság, erdőgazdálkodás és az ásványi nyersanyagokkal való gazdálkodás környezeti szempontokat érvényesítő fejlesztése <i>AEB</i>	
			Közlekedés környezeti szempontokat érvényesítő fejlesztése <i>KOZ</i>	
		Turizmus környezeti szempontokat érvényesítő fejlesztése <i>TUR</i>		

I. AZ EMBERI EGÉSZSÉG ÉS AZ ÉLETMINŐSÉG KÖRNYEZETI FELTÉTELEINEK JAVÍTÁSA, A KÖRNYEZETTERHELÉS HATÁSAINAK CSÖKKENTÉSE VESZPRÉM VÁRMEGYE TERÜLETÉN

1. Levegőminőség javítása *LEV*

Az alprogram intézkedései:

Kód	Intézkedés megnevezése
<i>LEV1</i>	Levegőminőségi mérőhálózat fejlesztése
<i>LEV2</i>	A lakosság rendszeres tájékoztatása a települések levegőminőségének állapotáról
<i>LEV3</i>	A lakossági szilárdtüzelésből és a kerti hulladék égetéséből eredő kibocsátások mérséklésének elősegítése szemléletformálással
<i>LEV4</i>	Háromszintű növényzet telepítésének ösztönzése az ipari és logisztikai létesítmények határain, a szántóföldi művelés alatt álló mezőgazdasági területek és a települések belterületének érintkezési sávjában, továbbá közutak mentén
<i>LEV5</i>	Biológiai allergén-koncentráció mérséklésének elősegítése

A levegő minőségét az energetika, az ipar, a közlekedés, a mezőgazdaság, a hulladékgazdálkodás és a lakossági tevékenység által történő szennyezés kibocsátása határozza meg.

Magyarországon elkészült az Országos Levegőterhelés-csökkentési Program, melyet a Kormány az 1231/2020. (V.15.) határozatával fogadott el. A program intézkedéseinek eredményeként várhatóan 2030-ig, több mint 50 százalékkal mérséklődhetnek a légszennyezés által okozott környezeti és egészséget érintő kockázatok.

Magyarországon a levegőminőség mérését, értékelését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat végzi. A hálózat alapvetően két részből áll: az automata állomások folyamatos mérést végeznek, melyek a légszennyező komponensek széles körét ölelik fel; a manuális hálózat pontjain gyűjtött minták elemzése laboratóriumban történik. A levegő minőségével kapcsolatos adatok a www.legszenyezettség.met.hu honlapon kerülnek közzétételre.

Veszprém vármegyében Ajka, Várpalota és Veszprém városokban 1-1 automata mérőállomás, további 16 településen manuális mérőberendezés szolgáltat adatokat.

A levegő minőségének értékelése egyrészt a légszennyezettségi indexek segítségével, másrészt a mért komponensek idősoros adatai alapján történik. A 2024. évi légszennyezettségi indexek, a beszámoló összeállításáig - 2024. április 2-ig - nem kerültek közzétételre, ezért az elérhető 2023-as adatok szerepelnek a dokumentációban.

A levegő minőségének 2023. évi értékelése a 6/2011 (I.14.) VM rendeletben meghatározott módszerek szerint, a 4/2011 (I.14.) VM rendeletben megadott egészségügyi határértékek, tájékoztatási és riasztási küszöbértékek, valamint a **Légszennyezettségi Index**

figyelembevételével készült. Az értékelés a mérőállomásokon mért kén-dioxid (SO₂), nitrogén-dioxid (NO₂), nitrogén-oxid (NO_x), szénmonoxid (CO), ózon (O₃), szálló por (PM₁₀) (PM_{2,5}) és benzol szennyezőanyagok adataiból készült.

2023. évi automata mérőállomási adatok

Mérő-állomás	Légszennyezettségi index								Max. légsz. index
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM _{2,5}	Benzol	CO	O ₃	
<i>Ajka</i>	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)	—	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)
<i>Várpalota</i>	Kiváló (1)	Szennyezett (4)	Szennyezett (4)	Jó (2)	Jó (2)	—	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Szennyezett (4)
<i>Veszprém</i>	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)

Jelmagyarázat: A **vastagított** minősítés javulást jelöl a 2022. évi adatokhoz viszonyítva.

- : nem mérik az adott komponenst

Forrás: HungaroMet

Manuális mérőberendezés 2023. évi adatai

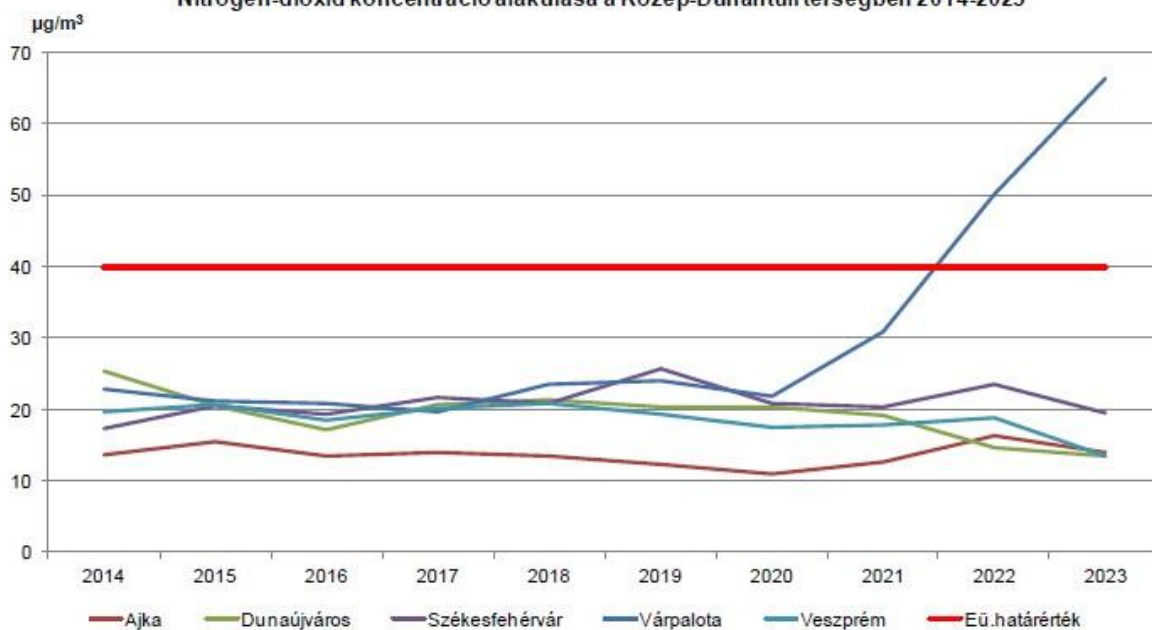
Település	Légszennyezettségi index		
	NO ₂	SO ₂	ÜP
Ajka	kiváló (1)	-	<i>szennyezett (4)</i>
Balatonalmádi	kiváló (1)	-	-
Balatonfüred	jó (2)	-	-
Balatonfűzfő	kiváló (1)	-	-
Berhida	kiváló (1)	-	-
Herend	-	-	jó (2)
Királyszentistván	kiváló (1)	-	-
Litér	kiváló (1)	-	-
Pápa	kiváló (1)	-	-
Pétfürdő	kiváló (1)	-	<i>szennyezett (4)</i>
Sümeg	jó (2)	-	-
Tapolca	kiváló (1)	-	-
Várpalota	kiváló (1)	-	<i>szennyezett (4)</i>
Veszprém	kiváló (1)	-	<i>szennyezett (4)</i>
Zánka	kiváló (1)	-	-
Zirc	kiváló (1)	-	-

Jelmagyarázat: A **vastagított** minősítés javulást jelöl, a *dőlt* minősítés kedvezőtlen változás a 2022. évi adatokhoz viszonyítva.

- : nem mérik az adott komponenst

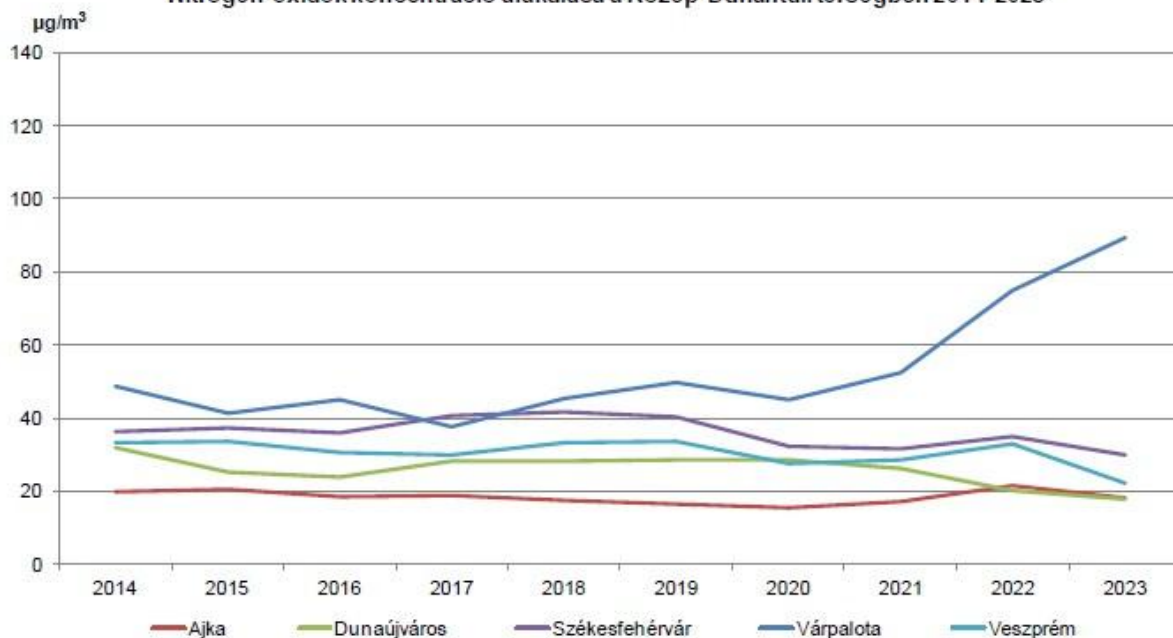
Forrás: HungaroMet

Nitrogén-dioxid koncentráció alakulása a Közép-Dunántúli térségben 2014-2023

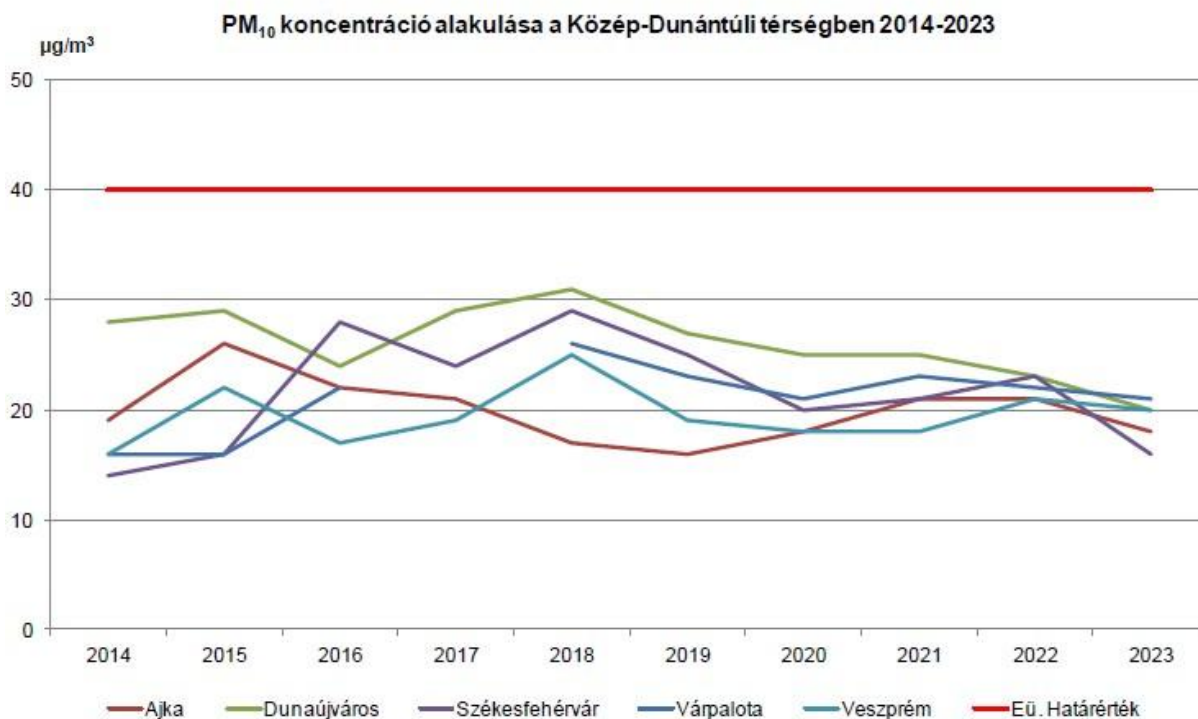

Forrás: HungaroMet

Nitrogén-oxidok koncentráció alakulása a Közép-Dunántúli térségben 2014-2023

Forrás: HungaroMet

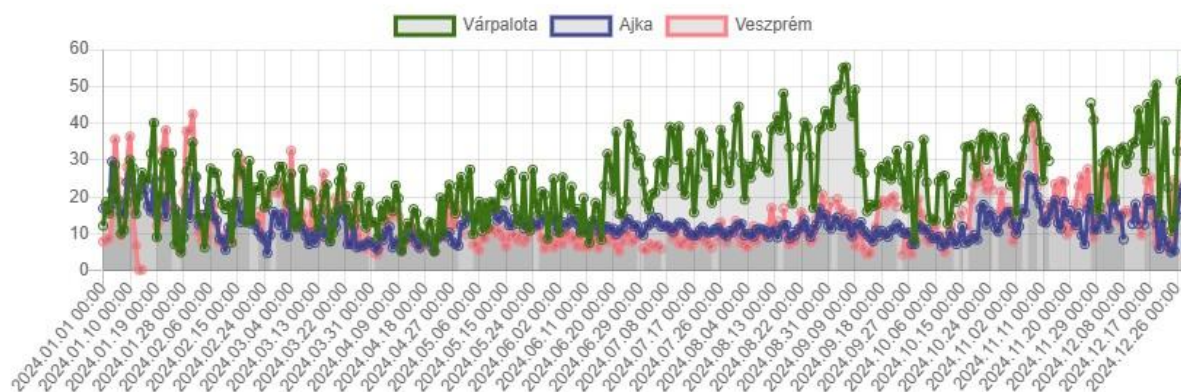
Forrás: HungaroMet

A légszennyezettségi indexek alapján látható, hogy a levegő minősége a településeken kiváló, jó, vagy szennyezett. Ajka, Várpalota és Veszprém városok esetében az automata mérőállomások adatai alapján a szállópor szennyezés nem változott. Ajkán és Veszprémben a nitrogén-dioxid és nitrogén-oxidok, Várpalotán az ózon tekintetében történt javulás.

A manuális mérőállomások adatai alapján a nitrogén-dioxid értékei sok településen javulást mutatnak, míg a szállópor koncentrációja az ipari központokban inkább növekedést mutat.

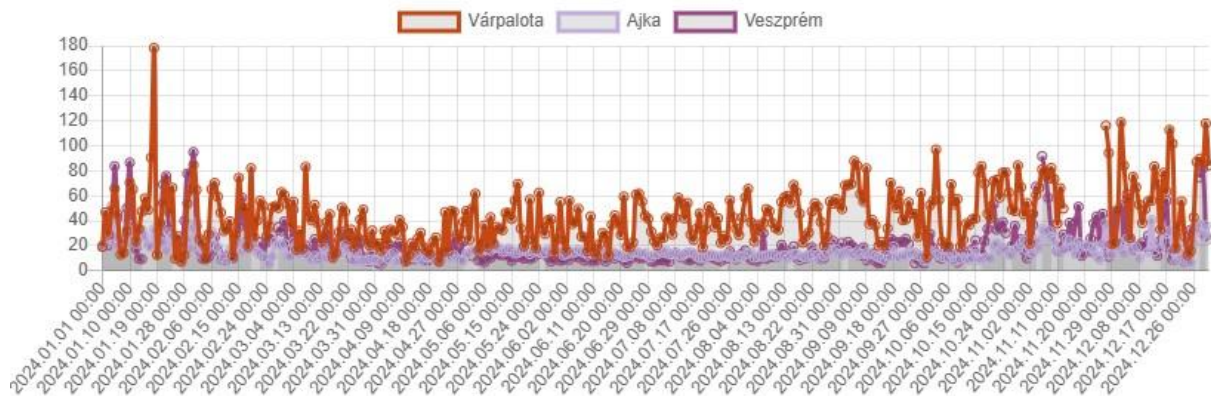
2024-es adatsorokat Ajka, Várpalota és Veszprém vonatkozásában a NO₂, NO_x, PM₁₀ és PM_{2,5} komponensek automata mérőállomások által mért napi értékeinek idősoros megjelenítésével ábrázol a beszámoló.

Nitrogén-dioxid (NO₂)

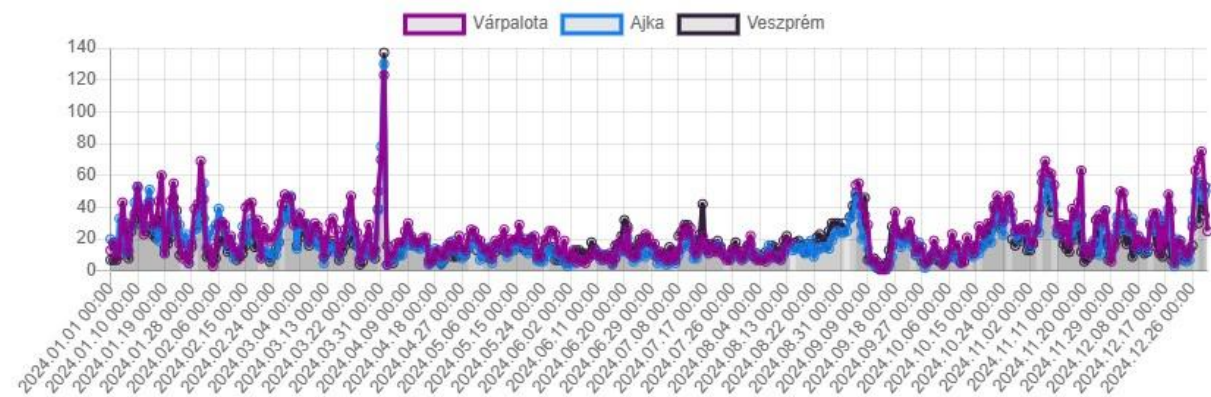
Forrás: HungaroMet

Nitrogén-oxidok (NO_x)

Forrás: HungaroMet

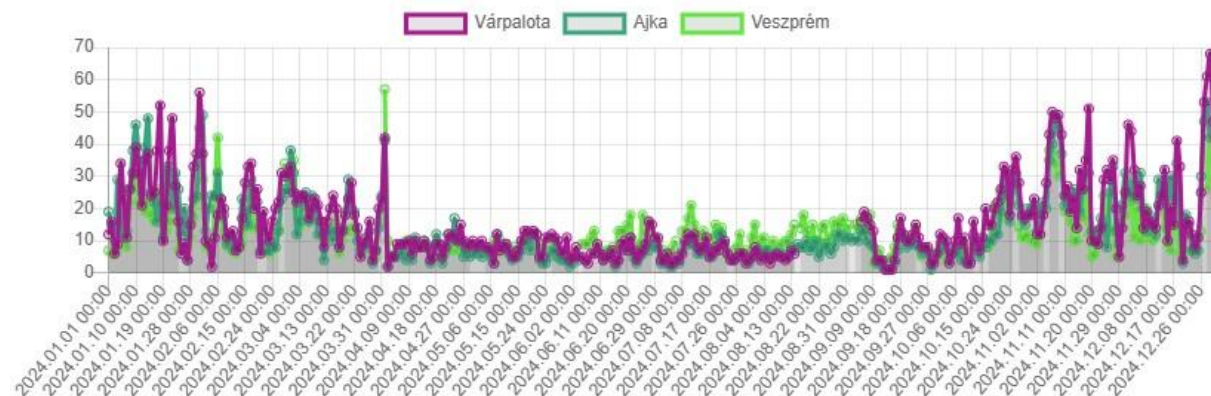
„Szálló por”: (PM₁₀)

Forrás: HungaroMet

„Üledő por”: PM_{2,5}

A PM_{2,5} vagy finom részecskék átmérője 2,5 mikrométer és annál kisebb. A finom részecske források minden égés során jellemzőek, beleértve a járművek belsőégésű motorjait, az erőműveket, a fatüzelést, az erdőtüzeket, a mezőgazdasági hulladékégetést és számos ipari folyamatot. Míg a PM₁₀ a tüdőbe jut, a PM_{2,5} sokkal veszélyesebb, mivel a tüdőből a véráramba is bejuthat, a keringési rendszeren keresztül pedig bárhová eljut a szervezetben, és súlyos elváltozásokat okozhat.

Forrás: HungaroMet

Várpalota vonatkozásában említést érdemel, hogy a *nitrogén-dioxid (NO₂)* mutatónak az automata mérőállomás adatai alapján számított értéke 2022-ben (és 2023-ban is!) szignifikánsan meghaladta a manuális mérőállomás adatai alapján kapott értéket (50,2 µg/m³,

illetve $8,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Ennek háttérében az Országos Meteorológiai Szolgálat légszennyezettségi adatokat interpretáló kiadványa egyedi okot feltételez, mégpedig azt, hogy a város országos összehasonlításban is kiugróan rossz, automata mérőhálózat eredményei alapján számított nitrogén-dioxid szennyezettségi adatát egy **közelben lezajlott útépítés** eredményezte. Ezt támasztja alá, hogy sem a manuális mérőállomás, sem az automata mérőhálózat korábbi évekre vonatkozó eredményei nem mutatnak ilyen kedvezőtlen állapotot.

(Forrás: Veszprém Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2027)

Veszprém vármegyében 9 település kivételével (Bakonybél, Csehbánya, Gecse, Kispirit, Megyer, Németbánya, Öcs, Pápasalamon, Pénzesgyőr) kiépült a gázhálózat, mely lehetőséget biztosít az otthonok környezetkímélő fűtésére. Kedvezőtlen tendencia, hogy a lakosság a magasabb gázárak miatt, ha teheti az olcsóbb, szilárd tüzelést választja, mely lokális légszennyezési problémák kialakulását okozza. Ilyenre példa a 2024-es húsvét vasárnap és hétfő kiugróan magas porszennyezési értékei (főleg PM_{10}), a vármegye mindhárom automata mérőállomással rendelkező városában.

A szennyezés mérséklésére a településeken megoldás lehet a szabályozás eszköze, a Kvt. 48. § (4) bekezdés b) pontja lehetőséget ad a települési önkormányzatoknak arra, hogy helyi rendeletben állapítsák meg a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre, valamint az avar- és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályokat.

A növényzet szűrő hatása szintén nagy jelentőségű, a mezővédő erdősávok, valamint az iparterületek és utak mentén kialakított akár többszintű növényzónák területrendezési eszközökkel szabályozhatók, mely szintén a települési önkormányzatok hatásköre.

A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya az éves terve alapján hatósági emmissziómérést végeztetett egyes ajkai, valamint várpalotai egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező telephelyen. Műanyaggyártási, hulladékgazdálkodási, valamint állattartási tevékenység bűzhatásával kapcsolatos közérdekű bejelentések kapcsán indultak ellenőrzések, azonban 2024. évben levegőtisztaság-védelmi kötelezésre, szankcionálásra nem került sor.

2. Zaj- és rezgésterhelés csökkentése **ZAJ**

Az alprogram intézkedései:

ZAJ1	Stratégiai küszöbértéket potenciálisan meghaladó zajterheléssel érintett területeken zajmérések végzése
ZAJ2	Zajterhelés megelőzésének, mérséklésének elősegítése szabályozási eszközökkel
ZAJ3	Zajterhelés megelőzésének, mérséklésének elősegítése műszaki megoldásokkal
ZAJ4	Lakosság tájékoztatása, szemléletformálása a zaj káros hatásairól, megelőzés lehetőségeiről

Környezetünkben számos zajforrás működik, ami zavarja mindennapi tevékenységünket, nyugodt pihenésünket. Ezek egy része csak átmenetileg és néhány embernek okoz kellemetlenséget, más részük azonban tartósan és nagy területen terheli a környezetet.

Az elemzések szerint a közutak és a vasútvonalak jelentős zajterhelést okoznak, mely

különösen az éjszakai időszakban zavaró. A 8-as számú főút fejlesztése során, a 2015. óta átadott szakaszok települések felőli oldalán zajárnyékoló falak létesültek. További törekvés az elkerülő utak építésével a települést érő zaj csökkentése.

Kedvezőbb azoknak a településeknek a helyzete, ahol a domborzati adottságok lehetővé tették, hogy a közlekedési utak viszonylag rövid szakaszon haladjanak át a településeken. A legjobb azon települések helyzete, melyeket a főútvonal elkerül, ahhoz csak gyűjtőúttal csatlakoznak. Az alacsonyabb rendű közutak, vasútvonalak, a kis lélekszámú településeket összekötő útvonalak általában kis forgalmúak, zajproblémát nem okoznak. A közlekedési eredetű zaj csökkentésében fontos szerepe van a településrendezési eszközöknek is.

Az ipari zajvédelmi követelmények betartatásának ellenőrzése a területileg illetékes környezetvédelmi hatóság feladata.

Várpalota térségében a nagy zajhatással járó katonai hadgyakorlat időpontjairól a lakosságot előzetesen tájékoztatják (MH Böszörményi Géza Csapatgyakorlótér Parancsnokság). A térségben, az időszakonként jelentkező erőteljes zajhatásokkal a jövőben is számolni kell.

A kulturális, szórakoztató, vendéglátó, sport-, reklámcélú, közösségi, továbbá minden hangosítást igénylő rendezvény és egyéb helyhez kötött zajforrásból származó zajterhelés jellegükből adódóan közvetlen környezetünket terhelik. Különös zajterhelést jelentenek a térségben az éves szinten megrendezésre kerülő szabadtéri zenei rendezvények, melyek néha lakossági panaszok kiinduló okai. Számos települési önkormányzat helyi rendeletben állapítja meg a zaj- és rezgésvédelem szabályait.

A településeken, a lakosság számára veszélyes vagy károsító zajterhelések csökkentését aktív vagy passzív módon, különböző műszaki megoldással, adminisztratív eszközzel, illetve ezek kombinált alkalmazásával lehet biztosítani. Új létesítmények esetében, rendkívüli fontossággal bír a zajvédelmi szempontok figyelembevétele, már a tervezés során. A településrendezés eszközei is hosszú távon determinálják az érintett lakosság zajterhelési viszonyait.

A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X.20.) Korm. rendelet 1. § (3) szerint, a 100 ezer főnél magasabb lakosságszámú települések rendelkeznek stratégiai zajtérképpel, mely feladatot a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. látja el. Ezért Veszprémre vonatkozóan nincs a zajvédelemmel kapcsolatosan hozzáférhető, egységesen nyilvántartott adat. A zajvédelem általánosságai mondhatók el, a környezeti zaj kezelése nem kizárólag a zaj csökkentését, hanem eloszlásának kedvező változtatását (pl. kevesebb érintett lakó), valamint a még háborítatlan területek nyugalmanak megőrzését is jelenti.

A zajvédelmi intézkedések ennek megfelelően alakulnak (a zajvédelmi intézkedési terv készítésére kötelezett nagyvárosok számára a dokumentum kidolgozása során főbb jellemző tartalom, mely általánosságban is érvényes):

Forgalomtechnikai beavatkozások (pl.: belvárosi forgalomcsillapítás, „tempo30” övezetek, zöldhullám kialakítása, teherforgalom korlátozása, elkerülő út építése); A kerékpárút hálózat fejlesztése; zöldfelületek növelése, megújítása, fejlesztése; Közösségi közlekedés vonzóvá tétele (pl.: járműpark fejlesztése, kombinált városi közlekedési mód kialakítása, előnyben részesítése a városi forgalomban); zajvédő falak építése; Útburkolat javítások, útfelújítások; Településszerkezeti terv zajvédelmi szempontok szerinti felülvizsgálata; A parkolási rendszer fejlesztése ; Passzív védelem (pl.: védett épületek akusztikai megerősítése, nyílászárók cseréje); A környezeti szemlélet alakítása (képzések, tájékoztatók, oktatás-nevelés); Monitoringhálózat telepítése, üzemben tartása, lakossági tájékoztatás; Csendes (fokozottan védett) területek kijelölése.

A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályának tájékoztatása alapján a zaj- és rezgésvédelem területén az

éves terv, valamint lakossági bejelentés alapján került sor hatósági zajmérésekre, amelyekhez kapcsolódóan 2024. évben nem adtak ki bírsághatározatot, kötelezést. A Vármegye területén fokozottan zajos terület kijelölésére nem került sor.

3. Egészséges ivóvíz biztosítása, kommunális szennyvízkezelés **IVI**

Az alprogram intézkedései:

IVI1	A biztonságos és folyamatos közüzemi ivóvízellátás megvalósítása, a hálózati veszteségek csökkentése, a szükséges fejlesztések kivitelezése
IVI2	Balaton térsége ivóvízellátásának tervezése program megvalósítása, és a program keretében elhatározott fejlesztések megvalósítása
IVI3	Környezetterhelő szennyvíztisztító telepek szennyezéscsökkentése

Vízellátási rendszerek

Veszprém vármegye településeinek vízellátása három főbb területi egységre osztható.

A *Balaton parti települések* ellátására, regionális vízellátó rendszer épült ki. Vízbázisként a nyirádi kutak, a települési ivóvízkutak és szükség esetén a Balatonra, mint vízbázisra telepített felszíni víztisztítók szolgálnak megfelelő minőségű ivóvízzel. A szolgáltató a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. A vízmű az általa üzemeltetett felszíni vízkivételi művek kiváltását tervezi, amit a vízbáziskutatás alapoz meg.

A *vármegye középső, talajtani szempontból mészköves területe* jórészt karsztvizet tárol, melyet Veszprém vármegye legnagyobb víziközmű-szolgáltatójaként a Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt. juttat el a fogyasztókhoz.

A *vármegye északi és nyugati részén* általában mélyfúrású kutak biztosítják az ivóvizet, a Pápai Vízmű szolgáltatásában. Az ivóvízminőség javítása érdekében több településhez megépült a csatlakozó vezeték a Pápa-Tapolcafüi regionális rendszerhez.

Főbb vízellátási adatok

Megnevezés	2022. év	2023. év
Közüzemi ivóvízellátással rendelkező település (db)	217	217
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	3 188,6	3 196,8
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakás (db)	151 114	152 342
Összes szolgáltatott víz mennyisége (ezer m ³)	18 517	17 407
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (ezer m ³)	13 556	12 596

Forrás: KSH (a 2024. évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Ivóvízminőség és egészség

A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztályának tájékoztatása alapján:

A Kormányhivatal illetékességi területén a települések közművesítettek, az ellátottság 100%-os. A vármegyében 3 nagy vízszolgáltató - Bakonykarszt Zrt., a Dunántúli Regionális Vízmű és a Pápai Vízmű - látja el a településeket ivóvízzel. Ezekon a vízszolgáltatókon kívül, további üzemeltetők is - Pannon-Víz Regionális Önkormányzati Víziközmű-szolgáltató Zrt., a VASIVÍZ Vas Megyei Víz- és Csatornamű Zrt. és a ZALAVÍZ Észak-Zalai Víz- és Csatornamű Zrt – biztosítanak, a jogszabálynak megfelelő minőségű ivóvizet. Az utóbbi szolgáltatók csak néhány Veszprém vármegyei település lakosságát látják el ivóvízzel.

Veszprém vármegyében az ivóvíz szolgáltatás földfelszín alatti és felszíni (Balaton) víznyerőhelyekről történik. Felszíni víz szolgáltatása Balatonalmádi, Balatonfüred és Balatonkenese városok térségében történik.

A vízszolgáltatók az előírt mintázási ütemtervben foglaltakat teljesítették. Mintavételi eredményeikben kifogásoltság elsősorban a telepszám emelkedésében voltak, melynek során a tett intézkedéseiket – hálózatmosatás, fertőtlenítés – dokumentálták, kontroll eredményekkel intézkedéseiket igazolták. Az előírt önkontroll és a hatósági ellenőrző ivóvíz vizsgálatok a közüzemi vízművek tekintetében teljesültek. A vízszolgáltatók jelentésköteles eredményeiktől a jogszabálynak megfelelően tájékoztatást küldtek. Kifogásoltság bakteriológiai és a mikroszkópos biológiai minták tekintetében volt, melyhez a hálózatok kora és állapota is hozzájárult. A szolgáltatók a szükséges intézkedéseket megtették. A tett intézkedéseket - hálózat mosatás, fertőtlenítések – dokumentálták. Kontroll vízmintavételi eredmények levételéről gondoskodtak az üzemeltetők.

A Bakonykarszt Zrt szolgáltatási területén: A Bakonykarszt Zrt. egy átfogó rekonstrukciós projektet indított, amely 17 település ivóvízhálózatának korszerűsítését célozta meg. A beruházás keretében összesen 16 223 méternyi vízvezeték-szakasz újult meg, amely jelentős mértékben hozzájárul a hálózati veszteség csökkentéséhez és a szolgáltatás megbízhatóságának növeléséhez. A munkálatokat 2024 júniusára fejezték be.

DRV Zrt szolgáltatási területén: Dunántúli Regionális Vízmű Kft. egy 3,2 milliárd forintos uniós támogatású fejlesztési projektet indított el, amelynek célja a Balaton térségének vízellátásának korszerűsítése. A fejlesztés célja az elavult vízkivételi művek kiváltása, és a jövőben a Balatonból történő vízkivételt más vízbázisokkal kívánják helyettesíteni. Ennek érdekében karsztvízbázisokat és parti szűrésű vízforrásokat kívánnak bevonni a szolgáltatásba.

Pápai Víz- és Csatornamű Zrt területén: Szintén egy fontos fejlesztést végrehajtása történt meg, amely a gecsei vízmű rekonstrukcióját foglalta magában. A projekt részeként megújították a kútfejet, a víztornyot és a gépház berendezéseit, továbbá speciális technológiával állították helyre a szűrőközeget, amelynek eredményeképpen a vízhozam 50-60%-kal növekedett.

A vízellátásban jelenleg résztvevő karsztvízbázisok (Nyirád és Kincsesbánya) felhasználása mellett újakkal is bővül a vízbeszerzés (Halimba, Inota), továbbá a Mura mint vízbázis is bekapcsolásra kerül, ezzel részben új vízbázisra való áttérés valósul meg. A beruházás keretében regionális távvezeték rendszerek épülnek ki, a meglévő rendszerek kapacitásának szükséges növelésével.

2024-ben egy jelentős **vízminőségi probléma** merült fel Balatonalmádiban, amely lakossági panaszokat váltott ki. A város felszíni víztisztító üzemében az ivóvíz földes, dohos szaghatása miatt többen is bejelentést tettek. A probléma hátterében az állt, hogy 2024 nyarán és őszén a Balaton keleti medencéjében az algásodás mértéke jelentősen megemelkedett, és az algapusztulás következtében nagy mennyiségű szaganyag, különösen geozmin és 2-metilizoborneol került a vízbe. Ezek az anyagok már a nyersvízben is kimutathatók voltak, így a hagyományos víztisztítási technológiák csak részben tudták eltávolítani őket. A szolgáltató a lakossági panaszok után azonnali vizsgálatokat végzett, amelyek során hálózati és nyersvízmintákat elemeztek. A laboratóriumi eredmények megerősítették, hogy a Balatonból kiemelt víz már eleve tartalmazta ezeket a szaganyagokat.

A probléma kezelése érdekében a szolgáltató az alábbi intézkedéseket hajtotta végre:

- Felülvizsgálták és optimalizálták az aktívszén-szűrők működését, hogy hatékonyabban szűrjék ki az íz- és szagrontó anyagokat.
- Megnövelték a szűrőbetétek cseréjének gyakoriságát, hogy csökkentsék a lerakódások kockázatát.

- Soron kívüli tisztítást és hálózati mosatást végeztek a víztározókban és vezetékben.
- Megváltoztatták a vízbázis összetételét: csökkentették a Balatonalmádi víztisztítóból érkező víz arányát, és növelték a Balatonfüredi víztisztítóból származó vizet a keverékben.

A beavatkozások után a szaghatás néhány napon belül mérséklődött, majd teljesen megszűnt. A Balatonalmádiban jelentkező vízminőségi problémák rámutattak arra, hogy az íz- és szagrontó anyagok kiszűrésére alkalmazott aktívszén-szűrés önmagában nem mindig elegendő. A szolgáltató ezért további fejlesztési lehetőségeket vizsgál a hasonló esetek megelőzése érdekében.

A lehetséges technológiai fejlesztések között szerepel:

- Ózonos kezelés: amely segíthet lebontani az algákból származó szerves anyagokat
- UV-peroxidos fertőtlenítés, amely az aktívszénnel kombinálva hatékonyan eltávolíthatja az ilyen típusú szennyeződések

Szennyvízcsatornázás

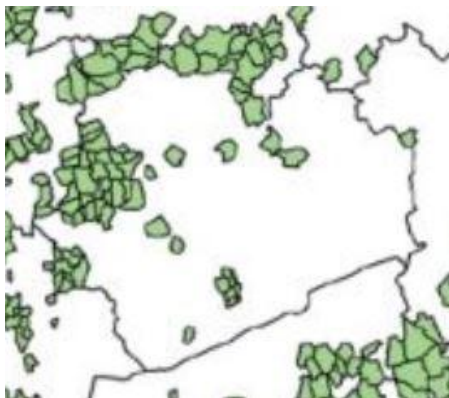
Veszprém megyében 2024. évben a kommunális szennyvízelvezetés terén jelentős változás nem történt. A KSH oldalán elérhető legfrissebb, 2023. évi adatok szerint az elsődleges közműolló, azaz az 1 km ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízgyűjtő-hálózat hossza **782 méter**, mely javulást jelent (2022-ben 779 méter volt). Az ún. másodlagos közműolló, azaz a vízvezetékbe és a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége 2022-es évhez képest nem változott, a 2023-as érték is **15,4** százalékpont. (2022: 96,0%-80,6%, 2023: 96,5%-81,1%) Ez tehát azt mutatja, hogy az új lakásoknál már követelmény a közüemi szennyvízgyűjtő hálózatra való rákötés, azonban a régebbi, rákötés nélküli lakások száma nem változott.

A szennyvízcsatornázás főbb adatai

Megnevezés	2022. év	2023. év
Közüemi szennyvízgyűjtő-hálózattal rendelkező település	158	158
Közüemi szennyvízgyűjtő-hálózat (km)	2 485	2 501
Közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakás (db)	126 914	128 079
Közücsatornán elvezetett és megtisztított szennyvíz (ezer m ³)	20 115	25 418
Csak háztartásokból elvezetett szennyvíz (ezer m ³)	10 942	10 460

Forrás: KSH (a 2024. évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Közüemi szennyvízelvezető-rendszerrel nem rendelkező települések

Forrás: www.okir.hu

A közüemi szennyvízelvezető hálózattal még nem rendelkező települések önkormányzatai a

vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 45. § (6) pontja értelmében rendeletet alkotnak a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatás helyi szabályairól.

Ezen önkormányzatok törekszenek a hiányosság megszüntetésére. Több település elfogadott fejlesztési tervvel is rendelkezik.

Veszprém vármegyében több településen egyedi szennyvíztisztító kisberendezések ingatlanonkénti telepítésével oldották meg a szennyvízkezelést (Balatoncsicsó, Óbudavár, Szentjakabfa, Tagyon, Salföld, Szentantalfa és Apácatorna).

4. Zöldfelületek védelme, fejlesztése **ZOL**

Az alprogram intézkedései:

ZOL1	Települési zöldfelületek bővítésének ösztönzése településfejlesztési és településrendezési eszközök segítségével
ZOL2	Települési zöldterületek, közintézményiek tulajdonában lévő zöldfelületek minőségi fejlesztése változó éghajlati feltételek mellett
ZOL3	Magántulajdonban lévő zöldfelületek megóvását, minőségi fejlesztését célzó szemléletformálás
ZOL4	„A tiszta és virágos Veszprém vármegyéért” közterület szépítési verseny lebonyolítása
ZOL5	Tájékoztató anyag kidolgozása települési önkormányzatok részére a kék- és zöldinfrastruktúra együttes fejlesztéséhez

„A tiszta és virágos Veszprém vármegyéért”

A Veszprém Vármegyei Önkormányzat önként vállalt feladatként szervezi meg immár 22 éve „A tiszta és virágos Veszprém vármegyéért” közterület szépítési versenyt, amelynek működtetése átruházott hatáskörben a Pénzügyi, Területfejlesztési és Területrendezési Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) feladata. A verseny célja, hogy a települések közterületeinek megjelenése esztétikus, gondozása folyamatos legyen. A versenykiírás a Veszprém vármegyei települések önkormányzatai részére kerül meghirdetésre.

A Bizottság a 29/2024. (IV. 16.) határozatában (a továbbiakban: Határozat) döntött „A tiszta és virágos Veszprém vármegyéért” verseny 2024. évi versenykiírásáról és zsűri létrehozásáról, a versenybe benevező települések közterületeinek helyszíni értékelésére.

A Határozat értelmében a zsűri a Bizottság tagjaiból, továbbá a Veszprém Vármegyei Önkormányzati Hivatal Titkársági és Szervezési Iroda kijelölt munkatársaiból állt össze.

A Bizottság által elfogadott versenyfelhívás 2024. május elején a vármegye települési önkormányzatainak megküldésre került, és a zsűri összetételének jóváhagyása megtörtént.

A versenyre az idei évben 63 önkormányzat jelentkezett, ebből 5 városi, 1 nagyközségi, 57 pedig községi önkormányzat. A megmérettetés során a zsűri azt a fejlődést értékelte, mely a településeken az előző időszakhoz képest történt, figyelemmel a település környezetének színvonalas kialakítására, a zöldterületek állapotára, a virágok ültetésére, a fásításra a településképre, különösen a lakókörnyezet esztétikus megjelenítésére.

A kiírás szerint a települési önkormányzatok „önmagukkal” versenyeznek, a minősítő rendszernek megfelelően az elért pontértékek alapján az alábbi két minősítési kategóriába kerülnek besorolásba:

Eredményes minősítésű	az elérhető összes pontszám 60%-84%-a
Kiváló minősítésű	az elérhető összes pontszám 85%-100%-a

A felhívás és értékelés alapján azon település, mely egymást követő három évben kiváló minősítésben részesült, elnyeri a „**Veszprém Vármegye Virágos Települése**” címet és mindaddig jogosult rá, amíg a kiváló minősítést évente megszerzi. 2024-ben kiváló minősítést 46 település ért el.

Megállapítható, hogy a közterület szépítési verseny ez évben is elérte célját. Az önkormányzatok, a települések lakói lehetőségeikhez képest igyekeztek odafigyelni környezetükre és a középületek rendezettségére. Munkájuk által a vármegye tisztább, gondozottabb lett. A minőségi településkép javítja az ott élők komfortérzetét és hozzájárul a közösségi élet feltételeinek javulásához. Az ápolott, parkosított virágos közterületek jelentősen hozzájárulnak Veszprém vármegye idegenforgalmi vonzerejének növekedéséhez.

Kék- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés

Veszprém vármegye környezetvédelmi programjának törvényben előírt tartalmi követelményei mellett, függelék jelleggel egy önálló tanulmány is készült: a környezetvédelmi program megvalósítását segítő *gyakorlat orientált megoldások*.

A dokumentum elkészítésénél a környezetvédelmi program megállapításai alapján a tervező feladata volt Veszprém vármegye jellegzetes tájaira jellemző mintaterületek figyelembevétele mellett a legfontosabb kék- zöldinfrastruktúrát érintő kihívások a Veszprém vármegyei tájakon és az azokra adható válaszok bemutatása.

Az alábbi tájtípusok kerültek beazonosításra a Függelékben:

- 1) Tagolt domborzatú terület magas erdősültséggel
- 2) Tagolt domborzatú terület nagyobb részét mezőgazdasági hasznosítással
- 3) Hullámos terület, árvíz kockázatot magában rejtő kisvízfolyásokkal
- 4) Sík, mesterséges csatornákkal, kisvízfolyásokkal szabdalts terület
- 5) Jellemzően sík, belvízre, aszályra hajlamos terület

A tanulmány készítői fentiekén túl még önálló fejezetben Veszprém vármegye valamennyi településénél hasznosítható megoldásokra is kitértek az anyagban.

A dokumentum megtalálható a Veszprém vármegyei önkormányzat honlapján, a *Területfejlesztés* aloldalon, az ***Elfogadott Veszprém vármegyei környezetvédelmi program*** címszó alatt, vagy ide kattintva: [Veszprém vármegye környezetvédelmi programjának megvalósítását segítő gyakorlat orientált megoldások](#)

II. VESZPRÉM VÁRMEGYE TERMÉSZETI ÉS TÁJI ÉRTÉKEINEK ÉS ERŐFORRÁSAINAK VÉDELME, FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA

5. Biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem **BIO**

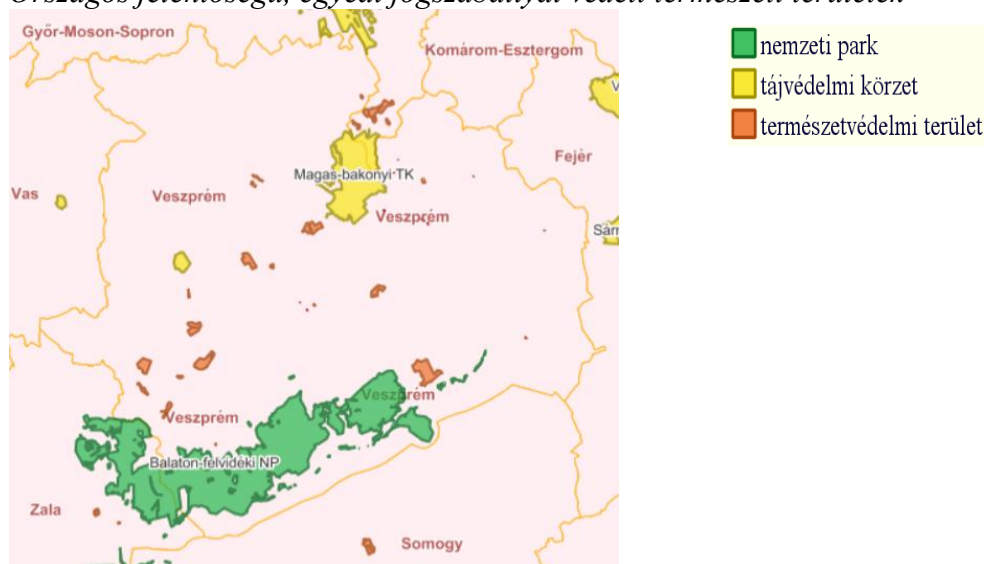
Az alprogram intézkedései:

BIO1	Komplex élőhelyvédelmi beavatkozások és fejlesztések a Balaton-felvidéken, a Bakonyalján és a Somló térségében
BIO2	A természetvédelmi oktatás és bemutatás fejlesztése a Balaton-felvidéken és a Magas-Bakonyban
BIO3	Precíziós természetvédelmi kezelési infrastruktúra kialakítása a Tapolcai- és a Káli-medence nemzeti parki vagyongazdálkodásban lévő védett és/vagy NATURA2000 területein
BIO4	Komplex vizes élőhely fejlesztés a Sásdi-rétek NATURA2000 területen

Veszprém vármegye a rendkívül változatos földrajzi adottságának köszönhetően kiemelkedően sok természeti és táji értéket őrzött meg. A nagy élőhely és fajdiverzitásnak elsődleges oka, hogy vegetációs zónahatáron fekszik. A Nyugat-Európában jellemző zárt lombdózóna itt ér véget, a Balaton vonalától délkeletre a csapadék már nem mindenhol elég a zárt lombos erdő kialakulásához, az erdő felnyílik, kisebb-nagyobb sztyepp-foltok jelennek meg. A főbb élőhely típusok a nádasok, mocsarak, a lárprétek, a sztyepp-lejtők és sziklagyepek, a karsztbokor-erdők, a tölgyes erdők és a bükkösök.

A vármegye területének megközelítőleg 15%-át teszik ki az országos jelentőségű védett természeti területek. A Bakony és a Balaton-felvidék erdeiből, a patakok, vízfolyások mellett húzódó rétek, erdők növényzetéből, a kevésbé intenzíven használt mezőgazdasági területekből ökológiai folyosórendszer áll össze. Veszprém vármegyében az országos jelentőségű védett természeti területek a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (röv. BfNPI) illetékessége alá tartoznak.

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek

forrás: www.okir.hu

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park védett természeti területei

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság <https://www.bfnp.hu/> honlap alapján.

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek (köztük a védett földtani alapszelvények és földtani képződmények) Veszprém vármegyében.

Név	Védett		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)		
Nemzeti Park	1	30.765	10.471	0
Tájvédelmi Körzet	2	8.218	248	0
Természetvédelmi Terület	20	3.038	0	0
Összesen	23	42.021	10.719	0

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai:

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Balaton-felvidéki NP	282/NP/97	57 019	10 472
Magas-Bakony TK	239/TK/91	8 753	478
Somló TK	257/TK/93	583	87
Tapolcai-tavasbarlang felszíni védőt. TT	9/TT/42	2	
Zirci arborétum TT	23/TT/51	18	
Uzsai csarabos erdő TT	25/TT/51	110	
Szentgáli-tiszafás TT	29/TT/51	213	
Úrkúti-őskarszt TT	33/TT/51	3	
Fenyőfői-ősfenyves TT	56/TT/54	579	
Várpalotai homokbánya TT	57/TT/54	1	
Balatonkenesei-tátorjános TT	93/TT/71	2	
Darvas-tó lefejtett bauxitlencse TT	96/TT/71	34	
Sümegei Mogyorós-domb TT	125/TT/76	65	
Farkasgyepűi kísérleti erdő TT	147/TT/77	359	
Devecseri Széki-erdő TT	179/TT/85	297	38
Balatonfüredi-erdő TT	185/TT/86	869	
Tapolcafői-láprét TT	223/TT/90	13	
Bakonygyepesi-zergebogláros TT	224/TT/90	24	
Hódoséri-ciklámenes TT	227/TT/90	24	
Attyai-láprét TT	256/TT/93	15	
Somlóvásárhelyi Holt-tó TT	262/TT/93	15	

Sárosfői-halastavak TT	264/TT/93	278	76
Nyirádi Sár-álló TT	301/TT/05	395	
Sümegei Fehér-kövek TT + erdőrezerv.	316/TT/07	308	47

Védelemre tervezett területek:

Név	Kiterjedése (ha)
Balaton-felvidéki NP bővítése	7409
A Magas-bakonyi TK bővítése (Tóth-árok Erdőrezervátum)	189
Kupi sáfrányos erdő TT	94

A Magas-bakonyi TK bővítése: Tóth-árok Erdőrezervátum összes területe 440 hektár, de ebből már védett 251 hektár, a tényleges bővítés 189 ha.

*„Ex lege védett” természeti területek (láp, szikes tó, kunhalom, földvár, forrás, víznyelő)
Veszprém vármegyében*

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)	Kiterjedés (ha)
Láp		3 500
Szikes tó	0	
Forrás	1689	
Víznyelő	509	
Kunhalom	37	
Földvár	16	

„Ex lege” védett természeti értékek (barlangok) Veszprém vármegyében

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Barlang	585

- A 2022-ben felfedezett új barlang neve Kosboros-barlang (kat. szám: 4430-116.) A jelenleg aktuális adatbázisban nyilvántartott barlangok száma új barlangok felfedezésével, illetve új barlangi összeköttetések feltárásával változhat. A barlang Szóc mellett található.

Natura 2000 területek Veszprém vármegyében

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Változás (ha)
NATURA 2000 különleges madárvédelmi terület	2	52 414	0
NATURA 2000 különleges természetmegőrzési terület	31	120 624	0
Összesen	33	173 038	0

Tanösvények Natura 2000 területeken Veszprém vármegyében:

- Lóczy-gejzírösvény - Tihanyi-félsziget
- Boroslán tanösvény - Bakonybél
- Geológiai-botanikai tanösvény - Badacsony

- Bazaltorgonák tanösvény - Szent-György-hegy
- Aknabarlangok tanösvény Tés - Keleti-Bakony
- Kitaibel tanösvény - Somló
- Zergeboglár tanösvény - Nemeshány részleges
- Zádor tanösvény - Pécsely
- Sásdi-legelő tanösvény - Káli-medence
- Fekete-hegyi tanösvény – Káli medence

Bemutatóhelyek Natura 2000 területeken Veszprém vármegyében:

- Lóczy-barlang Balatonfüred
- Csodabogyós-barlang Balatonederics

Európa Diplomás területek

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Változás a tárgyévben (ha)
Európa Diploma	1	645	0

A „Tihanyi-félsziget vulkanikus képződményei” 2003-ban nyerte el a Diplomát.

Világörökség helyszínek

Veszprém vármegyében világörökség helyszín nem található.

Világörökség várományos a „Balaton-felvidéki kultúrtáj”. Helyszín: A Tihanyi-félsziget, a Tapolcai-medence tanúhegyei és a Hévízi-tó

Geopark

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Változás a tárgyévben (ha)
UNESCO Globális Geopark	1	324 352	0

Az Igazgatóság által alapított és fenntartott Bakony–Balaton Geopark 2012 ősztől tagja a Globális Geopark Hálózatnak, egyben az Európai Geopark Hálózatnak.

Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Természeti emlék	1

Védett mesterséges üregek Veszprém vármegyében

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Természeti emlék	1

A 63/2015 (X.26.) FM rendelet alapján a Kislődi bauxitbánya szállítógátata természetvédelmi oltalom alatt áll, mint jelentős denevér-élőhely.

Erdőrezervátumok Veszprém vármegyében

Veszprém vármegye területén 3 erdőrezervátum, illetve erdőrezervátum céljára kijelölt terület található (valamint egy Zala vármegyében található erdőrezervátum védőzónájának kisebb része áthúzódik Veszprém vármegyébe).

Jogszámban kihirdetett erdőrezervátumok:

1. Somhegy: A Magas-Bakony Tájvédelmi Körzetben Bakonybél községben a Somhegypusztától északra helyezkedik el. Különleges értékek: szubmontán bükkös,

idősebb állományok, sziklakibúvások. A hegytetőn földsánccal, a déli, úgynevezett Plötz oldalon két barlanggal, mészkőpadon kialakult meszes lejtőgyep társulásokkal.

2. Fehér-sziklák: Sümeg és Csabrendek között az úgynevezett Rendeki hegyen helyezkedik el, mindkét település külterületét érinti. Népies neve: Fehér-kövek.

Kihirdetésre váró erdőrezervátum:

1. Tóth-árok Erdőrezervátum (A Magas-Bakony TK bővítése): Tervezett magterülete 57,9 ha, védőzónája 380,9 ha. A Magas-Bakony TK kihirdetése által 251 ha már védett, a védőzóna többi részének kialakítása miatt a TK bővítése tervezett. Változatos, hegylábi helyzetű rezervátum, a magasabb részeken és a völgyekben kezelt, homogén bükkösökkel, a gerinceken jobb szerkezetű nyílt és zárt tölgyesekkel, a sarjzatotott majd felhagyott hegylábi részeken (telepített) elegyetlen, egykorú cseresekkel és fenyvesekkel.

Nemzeti Ökológiai Hálózat

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MaTrT.) új rendelkezései az ökológiai hálózat övezeteire vonatkozóan 2019. március 15-én léptek hatályba.

Natura 2000 fenntartási tervek

Terület azonosító	Terület neve	Területe (ha)	Terv állapota	Terv készült
HUBF20004	Agár-tető	5135	kész	2017
HUBF20006	Tihanyi-félsziget	751	kész	
HUBF20007	Monostorapáti Fekete-hegy	1811	kész	2017
HUBF20009	Devecseri Széki-erdő	1593	kész	2017
HUBF20011	Felső-Nyirádi-erdő és Meggyes-erdő	4213	kész	2019
HUBF20012	Sásdi-rét	396	kész	2019
HUBF20015	Marcal-medence	4897	kész	2015
HUBF20017	Kádártai dolomitmezők	814	kész	2015
HUBF20018	Megye-hegy	240	kész	2017
HUBF20020	Szent György hegy	73	kész	
HUBF20021	Péti-hegy	374	kész	2015
HUBF20022	Mogyorós-hegy	202	kész	2015
HUBF20023	Hajmáskéri Törökcsapás	910	kész	2015
HUBF20024	Berhidai löszvölgyek	108	kész	2010
HUBF20025	Badacsony	250	kész	2021
HUBF20026	Tótvázsonyi Bogaras	237	kész	2015
HUBF20027	Nemesvámosi Szár-hegy	57	kész	2015
HUBF20028	Tapolcai-medence	2339	kész	2019
HUBF20031	Szentkirályszabadja	494	kész	2015
HUBF20032	Balatonkenesei tátorjános	7	kész	2015

HUBF20033	Dörögdi-medence	900	kész	2015
HUBF30002	Balaton	58889	kész	2015
HUBF20014	Pécselyi medence	868	kész	2017
HUBF20016	Öreg-hegyi riviéra	1209	kész	2017
HUBF20018	Megye-hegy	240	kész	2017
HUBF20034	Balatonfüredi-erdő	3485	kész	2017
HUBF20001	Keleti-Bakony	11897	kész	2014
HUBF20002	Papod és Miklád	5309	kész	2014
HUBF20003	Kab-hegy	8093	kész	2020
HUBF20008	Csatár-hegy és Miklós Pál hegy	1595	kész	2020
HUBF30001	Északi-Bakony	25803	kész	2020
HUBF30002	Balaton	58889	kész	2015

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság kitért még az alábbi folyamatok értékelésére is:

Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

A 2024 évet befolyásoló azt megelőző, 2023-es év csapadékosabb volt szemben a korábbi évekkkel, ugyanakkor a csapadék eloszlása nagyon egyenlőtlenül alakult. A 2023/2024-es tél – folytatva a korábbi őszi rekord melegét – a legmelegebb lett a telek között 1901 óta. Csapadék szempontjából országosan egy átlag közeli csapadék hullott: Az Igazgatóság területén 140-220 mm. Ezt követte 2024 tavasza, ami szintén a legmelegebb volt 1901 óta. Országosan nagyobb részt csapadékhány jelentkezett, a legcsapadékosabb területek a Dunántúlon voltak Vas és Zala vármegyékben. Az Igazgatóság területén ez 120-250 mm csapadékösszeg körül mozgott (2023: 160-260 mm). 2020 óta minden tél enyhe volt, de 2023 őszi, 2023-24 fordulóján, valamint 2024 évben sorra dőltek meg a melegrekordok, melyhez csapadékösszeg csökkenése is társult (országos átlagban).

Az elmúlt évtizedekben jelentősen melegebbé váltak a nyarak. A 2024-es nyár középhőmérséklete 2,7 °C-kal haladta meg az 1991-2020-as éghajlati normált, és ezzel a legmelegebb nyár lett 1901 óta. 2024-ben a nyár átlaghőmérséklete 23,5 °C volt (2023: 21,6 °C volt, 1991–2020-as átlag: 20,8 °C). Az ország legtöbb részén lehullott csapadék mennyisége kevesebb volt, mint a sokéves érték. A nyári csapadékösszeg 100-220 mm között alakult, de elmaradt a 2023-astól, amikor az Igazgatóság területén jelentős csapadék hullott, sokfelé meghaladta a 300 mm-t. A megszokottnál csapadékosabban indult a nyár, júniusban az országos összeg még meghaladta a sokéves átlagot, de két rendkívül száraz hónap követte (a 7. legszárazabb július és a 9. legszárazabb augusztus a XX. század kezdete óta).

A 2024-es őszi középhőmérséklete országos átlagban 10,9 °C lett (ezzel a 39. legmelegebb őszi). Csapadék tekintetében nagyon szélsőséges volt az évszak; amikor volt csapadékhullás, akkor rendszerint nagy mennyiség érkezett, de ezen alkalmak között hosszú száraz periódusok alakultak ki. Országos átlagban 180 mm volt a csapadékösszeg őszi. Az Igazgatóság területén 160-320 mm között alakult (www.met.hu).

Az év végét enyhe időjárás jellemezte, tartós hóréteg nem alakult ki, így számottevő talajfagy sem, mely jellemző tendencia már évről-évre. Jelentős csapadékhány jelentkezett.

Gyep

A gyepterületekre kettősség jellemző: egyik részről a túlhasználat (Natura 2000 előírások be nem tartása), másrészről a kezeletlenség (és felhagyás) problémája. A füves élőhelyek degradációja, bizonyos esetekben annak eltűnése (pl. száraz avar felhalmozódás, cserjésedés, beerdősülés) a működési terület több részén kisebb-nagyobb jelentőséggel, de meghatározó

(legnagyobb veszélyben láprétjeink vannak: pl. Kis-Balaton, Batyk, Lesencetomaj, Sásdi-rét, Marcal-medence, Bakonyalja, de a szőlőhegyi területek is jelentősen érintettek). A szélsőségesé váló időjárási feltételek és az aszály ugyancsak hozzájárul a gyepek leromlásához. A 2024-es év csapadékviszonyai jobbakk voltak, mint az ország más pontján, de az extrém melegek ugyancsak a vízhiányt fokozták.

Nagyon jelentős ökológiai változás az idegenhonos inváziós fajok egyre nagyobb arányú terjedése. A közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*) egyre több helyen jelenik meg és terjed az Igazgatóság működési területén.

A gyepeket közvetlenül és közvetve is befolyásolja a különféle fejlesztések, új beruházások megvalósulása mind ökológiai, mind tájképi vonatkozásban, ezek főleg a Balaton-felvidéket és Balaton parti részeket érintik.

Vizes élőhelyek

A vizes élőhelyek, holtágak, kis vízfolyások állapotának változására leginkább a klímaváltozás miatti kiszáradás jellemző. Legnagyobb veszélyben láprétjeink vannak: pl. Kis-Balaton, Batyk, Lesencetomaj, Sásdi-rét, Marcal-medence, Bakonyalja. Több láprét esetében készültek vízvisszatartó műtárgyak, amelyek az időjárási viszonyok alakulását, változását valószínűleg nem tudják már lekövetni.

A nagyon szélsőséges csapadékeloszlás és annak intenzitásváltozása, a hirtelen lezúduló nagyvizek mind a víztestek állapotára, mind az élővilágra kedvezőtlen hatással vannak. A folyók, nagyvízi medrek esetében rövid idő alatt hulló, extrém mennyiségű csapadékot extrém méretű áradás követi, melynek esetlegesen legfeljebb az ártéri élőhelyek, holtágak vízmegtartásában lehet pozitív hozadéka.

Általánosságban kijelenthető, hogy dunántúli karsztterületek forrásai a karsztvízszint-süllyesztéssel járó bányászat megszűnése miatt látványos vízhozam növekedést értek el, melyet az utóbbi évek aszályos időszakai törtek, törnek meg. Iskolapéldája ennek az Öcs község határában fekvő Kinder-forrás (Kinder-tó) – valójában egy kiterjedtebb vízenyős terület –, melyet több forrás is táplál. Vizét a Vázsonyi-séden át az Eger-patak fogadja be. A bányászat miatt teljesen kiszáradt, majd a magához térő, jelentős élőhelyet képviselő víztest 2006-ban még nem adott vizet. Majd tíz évvel később 1000 liter/perc feletti vízhozamot produkált. 2022-re ismét kiszáradt, de a 2023-as év itt is megmutatta jótékony hatását, ismét van víz a medencében (ettől függetlenül a soron következő időszakban kérdéses lehet a jövője).

Az eddigi terepi tapasztalatok azt mutatják, ex lege védett természeti érték, illetve a potenciális vízfakadási helyek száma jelentős, de az elmúlt évtizedek időjárásainak hatása sok egykori forrás állapotára kedvezőtlenül hat.

Folyamatos probléma a **Balaton** magasan tartott üzemi vízszintje, amely jelentős ökológiai változásokat okozott mind a nádasok, mind a környező élőhelyek tekintetében. A környező mélyebb fekvésű medencékben, berkekben a korábbi diverz vizes élőhelytípusok átalakulóban vannak; a fajgazdag mocsárréteket, üde kaszálókat sok helyen fajszegény magassásosok váltották fel. A 2024-ben tapasztalt extrém szárazság következtében tartósan vízállásos területek nem voltak jellemzőek (pl. Felső-Kongó területén), a természetvédelmi kezeléseket nem befolyásolta.

A 2022. évben lezárult nádas minősítés alapján a minősített nádas élőhelyek területe jelentősen egyelőre nem csökkent, viszont meghatározó változások láthatóak. A nagyobb öblözeteket borító nádasok területe kis mértékben növekedett, azonban a szegélynádasok szakaszossága és területe csökkent, visszaszorulóban van. Utóbbi jelenség sok szegélynádashoz kötődő faj életfeltételeinek pótolhatatlan negatív változását eredményezi. Mindezek a hatások már rövidtávon is a nádasok degradációját, nettó területfoglalásuk csökkenését, minősítésük vissza

sorolását, egyes helyeken a nádas élőhelyek teljes eltűnését jelentik a parti régióban. A tó nádasainak állapota a fent vázolt folyamatok függvényében változik, melynek iránya természetvédelmi ökológiai vonatkozásban egyértelműen káros. A nádas élőhelyek az időben adott dinamika szerint alakulnak. A magas vízszint felértékeli a nádas élőhelyek fenntartása szempontjából a nádvágás fontosságát, azonban ennek tó szintű, koordinált megvalósítása sem anyagi, sem természeti viszonyok szempontjából nem adott, mivel a megfelelő minőségű nádvágásra csak biztonságos jégborítás esetén van lehetőség. Ez az utóbbi tíz esztendőben egyre kedvezőtlenebb tendenciát mutat. A nádas élőhelyek területi csökkenését a nádvágás nem pótolhatja, csupán a megmaradó nádasok ökológiai minőségét tarthatja meg, esetenként javíthatja. A nádas élőhelyek jelentőségét az is emeli, hogy az ott élő fajok számára többnyire nincs alternatív élőhely már rövidtávon sem, az élőhely területi veszteségét állományaik csökkenése követi. A visszaszoruló nádasok vonatkozásában továbbra sem elhanyagolhatóak az engedély nélküli feltöltések, nádas pusztítások esetei.

A Balaton-felvidéken új inváziós rákfaj, a kaliforniai vörösrák (*Procambarus clarkii*) jelenlétét figyelték meg. A felmérési eredmények azt igazolják, hogy a kaliforniai vörösrák vagy másnéven, vörös mocsárrák az urbanizációs hatásoknak jelentősen kitett élőhelyeken bárhol megjelenhet az országban. A faj a Péti-víz, Séd, Nádor-csatorna vízrendszereken tovább terjedve jelentős hatással lehet a kolonizált élőhelyek fajkészletére, ökológiai állapotára, a meder és a partfalak, illetve a csapadékvíz elvezető hálózat állapotára. A Balaton környéki egyéb észlelései további aggályokat vetnek fel. Jelenlegi előkerülése a Bakony és a Balaton térségében elsősorban a folyami rákra és kecskerákra jelent nagy veszélyt.

Erdők

A homogén, nagyüzemi jellegű, idegenhonos fajokkal végzett erdőgazdálkodás (főleg akác, amerikai kőris nagy aránya) erdőterületeinken jelentős, de vannak előremutató együttműködések, kommunikáció az állami erdőgazdálkodókkal. A klímaváltozásból adódó szárazodás, talajvízszint-csökkenés közvetlenül és közvetetten hatással van a különböző erdőtípusokban, befolyásolja az állományok állékonyosságát, a felújítás lehetőségét, valamint kártevőinváziók valószínűségét.

Az időjárási körülmények, meleg, száraz időszakok hatása egyre jelentősebb mértékben mutatkozik meg az erdők állapotában: csúcsháradás, szélöntések miatti egészségügyi vágások.

Jellemző a magas kőris, erdei- és fekete fenyő pusztulás az Északi-Bakonyban. A Balaton-felvidéken a cserpusztulást követően a kísérőfajok kímélete jelentősebben megmutatkozik az erdőgazdálkodói oldalról, továbbá kollégáink szakmai javaslatai és intézkedései, biotóp fák kijelölése (xilofág rovarok, madárfajok védelme érdekében) az élőhelyek fenntartását és védelmét szolgálja.

A bükkösök jelentős részben egykorúak; vágásérettek, ezek felújulása az éghajlatváltozás előre jelzett üteme következtében kérdéses. Mind az erdőgazdálkodói hozzáállás, mind az ökológiai feltételek miatt kevés példa van a természetes folyamatokra alapozott kezelésekre, valamint a természetes felújításra. A dúvadállomány magas szintje nehezíti a természetszerű erdők felújítását (pl. kerítés nélkül eredménytelen az erdőtelepítés, a magoncok nevelése).

Jellemző az erdőfelújítások elmaradása, vagy természetvédelmi szempontból nem megfelelő minőségben történő elvégzése, az erőfelújítások során a változatos fajösszetétel kedvezőbb állapotot eredményezne. Gyakori a lucosok akácossá váló alakítása, még Natura 2000 területen is, szerkezetátalakításra való áttérés ritka. Jelentős az idegenhonos inváziós fajok nagyarányú jelenléte, terjedése (bálványfa, ezüstfa, zöld juhar, akác). Célzott visszaszorításuk szükséges a kedvező természetbeni állapot eléréséhez.

A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

A felhagyott, illetve nem megfelelő intenzitással kezelt területek, valamint az erdők nem megfelelő hasznosítása továbbra is megfigyelhető és jelentős hatással bír. Saját vagyongazdálkodás esetén tekintettel vannak az adott élőhelyen található igényeire (pl. haris (*Crex crex*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), zanótboglárka (*Maculinea nausithosus*), szürkés hangyaboglárka (*Maculinea alcon*), csarab (*Calluna vulgaris*), lisztes kankalin (*Primula farinosa*), mocsári tőzgeboglár (*Parnassia palustris*), mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*)). Így ezen fajok utóbbi kivételével hosszú távon megőrizhetőek ezeken a területeken, a nem védett területeken azonban kérdéses a helyzetük.

A lápréti növényfajokat élőhelyük kezeletlensége, valamint az évek óta tartó szárazodás hatásaival összeadódva, a területek avarosodása, gyomosodása, cserjésedése veszélyezteti. A védett növényfajok közül vannak olyanok, ahol drasztikusabb egyedszámcsökkenés tapasztalható (zergeboglár, lisztes kankalin, fehér májvirág), annak ellenére, hogy a korábbi élőhelyrekonstrukciós beavatkozások magukra az élőhelyekre láthatóan pozitív hatással vannak. A fent felsorolt okokra hivatkozva ezen fajok által igényelt szabad talajfelszín kialakulásának lehetősége viszont csökken.

Az extrém melege, valamint a csapadék egyenlőtlen eloszlására eltérően reagáltak az egyes fajok. 2024-ben a Fekete-hegyen és Kab-hegyen is igen alacsony volt a kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*) állományokban a virágzó példányok száma, mely a szárazság hatásának tudható be. A sziklagyepekhez, sztyepprétekhez, melegkedvelő erdőszegélyekhez kötődő fajok esetében, mint az adriai sallangvirág vagy légybangó, az állományok növekedését figyeltük meg, mely arra enged következtetni, hogy az klimatikus viszonyok nem okoztak olyan mértékű negatív hatást, mely megmutatkozott volna a virágzási erélyben.

Az egyenesszárnyúakra vonatkozó, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén található *Salvia-Festucetum rupicolae* lokalitásban (Berhida: Koldustelek) 2024-ben az aszályos nyári időszaknak köszönhetően, a kaszálást követően rövidfűvű szárazgyep volt jelen a vizsgált kvadrát területén. Ennek megfelelően a lokális egyenesszárnyú-együttest szárazgyepi fajok uralták melyek főképp a nyílt gyepekhez kötődő (*Euchorthippus declivus*, *Calliptamus italicus*), illetve a kifejezetten tágtűrűsű (*Pseudochorthippus parallelus*, *Chorthippus biguttulus*, *Chorthippus dorsatus*, *Chorthippus brunneus*) taxonok közül kerültek ki. A jobb állapotú, zártabb, félszáraz, illetve üde klímájú gyepekre (*Roeseliana roeselii*, *Stenobothrus lineatus*, *Euthystira brachyptera*), valamint a vertikálisan strukturált szárazgyepekre (*Bicolorana bicolor*, *Leptophyes albivittata*) jellemző fajok alárendelten voltak csak jelen.

A magyar tarsza (*Isophya costata*) állomány Berhida, Koldustelek lokalitásban 2021-hez képest jelentős, míg Káptalantóti, Tóti-rét és Gyulakeszi, Alsó-rét lokalitások esetében kis mértékben csökkent, mely az adott év márciusának csapadékösszegével hozható összefüggésbe. 2024-ben a vizsgált gyepterületek térségében a tavaszi csapadékhullás mértéke egyik területen sem tekinthető optimálisnak, azontúl a szokatlanul meleg időjárás miatt a faj fenológiája nagyjából kéthetes előnyben volt a sokéves átlaghoz képest. Káptalantóti, Tóti-rét kvadrát esetében az erőteljes aranyvesszősödés is olyan mértékűvé kezd válni, hogy az érdemben veszélyezteti a faj állományának állapotát (az élőhely-szerkezet megváltozása által).

Az eurázsiai sztyepprétisáska (*Stenobothrus eurasius*) 2024-es egyedsűrűség ismét a 2021-es közelében alakult, 0,3 egyed/m² értéket mutatott. Az idei évben e faj esetében azt tapasztaltuk, hogy fenológiája nagyjából kéthetes előnyben volt a sokéves átlaghoz képest a magyar tarszához hasonlóan. A rendelkezésre álló ismereteink szerint a Bér-hegyi populáció továbbra is Magyarország egyik legerősebb *Stenobothrus eurasius* állományát jelenti.

Jelentős hatása a száraz és üde gyepek esetében is tapasztalható vadkár, mely kora tavaszi, gyepi fajok virágzását, magérlelését hiúsítja meg, illetve negatív hatással bír a fajok élőhelyeire.

A folyami rák állományok visszaszorulása országos szinten megfigyelhető. Szakirodalmi és terepi adatokat is feldolgozó vizsgálatban (Weiperth et. al, 2020) arra a következtetésre jutottak a szerzők, hogy a folyami rák visszaszorulóban van a Balaton vízgyűjtőjén. Ehhez hozzájárul a Balaton-felvidéken új inváziós rákfaj, a kaliforniai vörösrák (*Procambarus clarkii*) előkerülése, mely a Bakony és a Balaton térségében a folyami rák mellett, a kecskerákra is nagy veszélyt jelent.

Nagyobb folyóvizeken az egyik legjelentősebb veszélyforrásnak az inváziós halfajokat jelölhetjük meg, melyeknek az őshonos halfaunára gyakorolt negatív hatása közismert. Nagy egyedszámú populációikkal az őshonos fajok életterét csökkentik, továbbá táplálékkonkurenciát jelentenek számukra. Ugyancsak számottevő néhány inváziós halfaj (fekete törpeharcsa, naphal) ikra- és ivadékpusztítása, amivel komoly károkat okoznak az őshonos halfajok ivadékaiban. A széles kárász (*Carassius carassius*) visszaszorulása valószínűsíthetően az ezüstkárász (*Carassius gibelio*) gradációjával hozható összefüggésbe. A természetes halközösségeket a kisebb vízfolyások kiszáradása is veszélyezteti.

2023-ban a megelőző évek száraz és extrém csapadékhiányos időjárásának vége szakadt, ami segítette a vízhez kötődő fajok fészkelő állományainak regenerálódását, amit 2024-ben ismét egy extrém meleg, száraz időszak követett. A 2024-es év csapadékhiánya összehasonlítva a korábbi évekkel kisebb volt, ezért egyes élőhelyeken a korábbi évekhez képest növekedett a fokozottan védett gémfélék állománya. A nagy kócsag állománya a korábbi évekhez hasonló (valamivel jelentősebb) volt, de új elemként egy jelentős számú bakcsó–kiskócsag vegyes telep is megjelent elsőként a Balaton vízjogi medren belül (Balatonfüred).

A 2022-es évben a költési és diszperziós időszakban jelentkező aszály következtében a nádi és nádton fészkelő énekesmadarak költési, táplálkozó, illetve vedlő területei beszűkültek országosan, különösen igaz ez a fülemülesitkére (*Acrocephalus melanopogon*) mely a vízben álló nádas komplex táplálék bázisát preferálja a vedlési és vonulási időszak során. Sok esetben a 2023-as év csapadékos időjárása sem tudta ezt ellensúlyozni, így a fülemülesitke főbb magyarországi költő és vedlőterületein fellépő vízhiány következtében a Kis-Balaton (és valószínűleg a Balaton) nádasai továbbra is kiemelt jelentőségűnek mutatkoztak a 2024-es év vonulási időszakában (és feltehetően költési időszakban is).

Az Igazgatóság működési területén tovább folytatódott a pontszerű veszélyes áramhálózati elemek madárbaráttá alakítása. Területükön több idegen tulajdonú (nem a hálózati engedélyes tulajdonában lévő) hálózat található, ezek esetében nagyon nehéz madárbarát átalakítások megvalósítása.

Természetes ürgeállományaink a legjelentősebbek közé tartoznak, különösen azért, mert a működési területünkön az élőhelyi lehetőségeknek megfelelően még több helyen működik hajtásos birka legeltetés. Ez a típusú területkezelés az alapja annak, hogy a fajra jellemző metapopulációs élőhelyhasználati mód fennmaradjon. Az országos állományok szigetszerű élőhelyszerkezetük miatt (pl. repterek) többnyire nem követhetik ezt a fajra jellemző populációs dinamizmust. A legnagyobb ürgeállományunk (Szentkirályszabadja Reptér) védelme az információink szerint átalakulóban lévő tulajdonosi viszonyok miatt nem optimális. Ennek ellenére sikerült megtartani, jobb irányba elmozdítani a terület kezelési intenzitását. Összességében az ürge élőhelyek minősége a faj számára megfelelő állapotban vannak.

Telepített ürgeállományaink állapotát évenként több alkalommal ellenőrizzük és katorék szinten is felmérjük (Tihany, Pécsely, Várpalota, Nyirád).

Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek

Az inváziós fajok terjedése hazai szinten a természeti környezetet érintő egyik legjelentősebb veszélyeztető tényező. Az idegenhonos fajok döntő többségére az Igazgatóság területén szórvány előfordulások jellemzőek, ugyanakkor egy kis hányaduk jelentős területeket tudott elfoglalni (pl. aranyvessző fajok, zöld juhar, mirigyes bálványfa, cserjés gyalogakác) vagy esetenként terjedőben van (óriáskeserű fajok, közönséges selyemkóró...).

A közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*) Veszprém vármegyében is egyre több előfordulási helyen jelent meg, míg a Mura mentén igen jelentősnek mondható bíbor nebáncsvirág (*Impatiens glandulifera*) Veszprém vármegyében is terjed. 2023-ban és 2024-ben intenzívebb terjedését figyeltük meg az idegenhonos, inváziós nutriának (*Myocastor coypus*); a Balatonnál, valamint a Marcal mellől is kerültek elő példányok, valamint lakossági észleléseket is kaptunk.

Az Igazgatóság természetvédelmi célú kezelési munkák során inváziós növényfajok visszaszorítását célzó tevékenységet is folytat. A saját vagyongekezelésű területeken, Natura 2000 területeken (részben pályázati forrásból) Igazgatóságunk munkatársai élőhelykezelési, helyreállítási és fenntartási munkákat végeznek, mely az inváziós fajok visszaszorítását is érinti. Jelentős problémát okoz az aranyvessző (*Solidago* spp.) előfordulása, terjedése, mely ellen mechanikai irtást (nyár végi kaszálást, vegetációs időn kívül szárazúzást) alkalmaznak, mely a beavatkozások alapvetően élőhelyfenntartó kezelések, de hozzájárulnak az inváziós fajok visszaszorításhoz is.

2024-ben a közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*) ellen történtek pontszerű vegyszeres beavatkozások Tihany, Balaton-felvidék, Káli-medence és Bakonyalja területén. A mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) visszaszorítását részben pályázati forrásból a Tihanyi-félsziget és környékén végeztük törzsinjektálás, kéregkenés és/ vagy sarjhajtások pontkezelésének módszerével. Ezenkívül zöld juhar (*Acer negundo*) és akác (*Robinia pseudoacacia*) elleni kezeléseket érintettek még beavatkozásaink.

Az új inváziós rákfaj, a kaliforniai vörösrák a Péti-víz, Séd, Nádor-csatorna vízrendszereken tovább terjedve jelentős hatással lehet a kolonizált élőhelyek fajkészletére, ökológiai állapotára, a meder és a partfalak, illetve a csapadékvíz elvezető hálózat állapotára. Így Pétfürdő területén rákvarsa-kihelyezés, elektromos halászgép és hálózás módszerével gyérítési beavatkozások zajlottak 2024-ben, valamint egyeztetés történt az önkormányzattal a szükséges intézkedések tekintetében.

Továbbá részt vállalunk az idegenhonos, inváziós teknősfajok begyűjtésében és mentőhelyre való elszállításában.

6. Talajok védelme és fenntartható használata *TAL*

Az alprogram intézkedése:

TAL1 Erózió elleni védekezés megfelelő művelési gyakorlat folytatásával

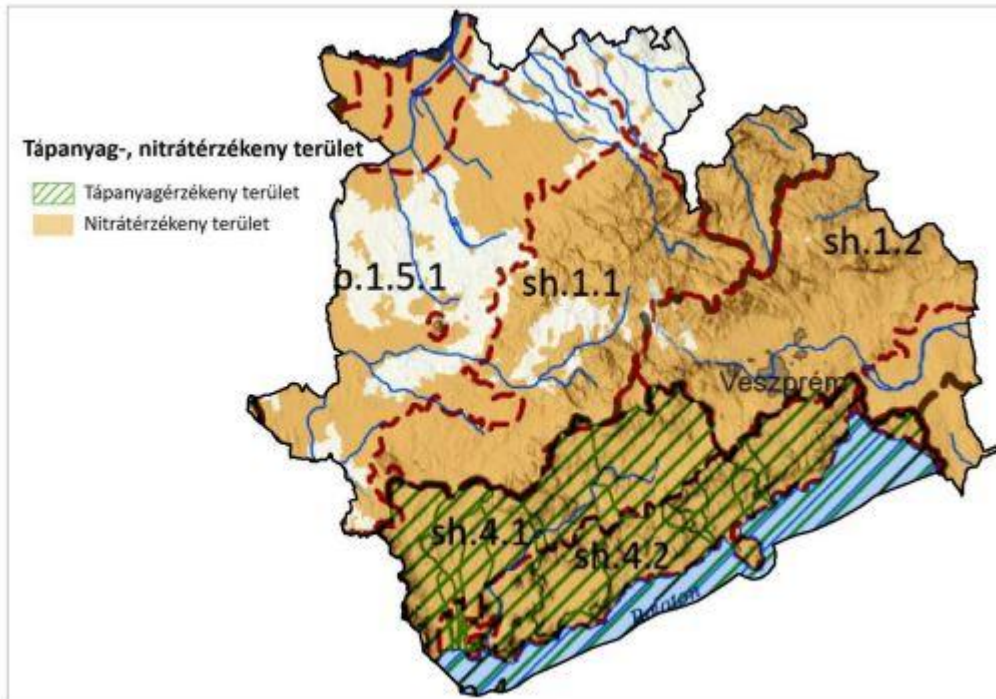
A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály tájékoztatása alapján:

A talajerózióval szembeni megfelelő védekezéssel kapcsolatos jogszabályi előírások érvényre juttatása érdekében, a talajvédelmi hatóság 2024. évben 48 ellenőrzést folytatott le

mezőgazdasági területen, melyek közül három esetben kellett kötelezni a gazdálkodókat az erózió elleni megfelelő védekezésre.

Veszprém vármegye közel 80 %-a nitrátérzékeny terület, a nitrát rendelet előírásainak betartása érdekében a termőföldön a hatósági felügyeletet a talajvédelmi hatóság látja el ellenőrzéseivel. 2024. évben 55 helyszíni ellenőrzés során 3 esetben állapított meg a talajvédelmi hatóság jogszabálysértést, ahol a szükséges eljárást lefolytatta.

Veszprém vármegye tápanyag- és nitrátérzékeny területei

Forrás: Veszprém Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2027

A szennyvíziszap és a szennyvíziszap komposzt, valamint a nem veszélyes hulladékok mezőgazdasági felhasználását engedélyező hatóság a talajvédelmi hatóság.

2024. évben Veszprém vármegyében 139,59 ha nagyságú földrészletre vonatkozóan volt hatályos engedély a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználására. A felhasználás ellenőrzése során jogsértés feltárására nem került sor.

Nem mezőgazdasági eredetű, nem veszélyes hulladék termőföldön való hasznosítására vonatkozóan összesen 220 ha nagyságú területre voltak hatályos engedélyek, mely felhasználások során jogsértés nem került megállapításra a tavalyi évben.

A hígtrágya mezőgazdasági felhasználása a talajvédelmi hatósághoz történő bejelentés alapján lehetséges. 2024. évben 8012 ha nagyságú területre vonatkozóan volt hatályos igazolása a bejelentő gazdálkodóknak hígtrágya termőföldön történő felhasználásához. A tavalyi évben lefolytatott 12 ellenőrzés során egy esetben kellett eljárni a hatóságnak jogszabályi előírások figyelmen kívül hagyása miatt.

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX tv. 33. § (1) szerint az állam, a talajok minőségi változásainak, környezeti állapotának folyamatos figyelemmel kísérése céljából országos Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszert (a továbbiakban: TIM) működtet. 2024-ben a Veszprém vármegyei 84 TIM ponton a talajminták megvétele és laboratóriumba szállítása hiánytalanul megtörtént.

A mező- és erdőgazdasági légi munkavégzésről szóló 44/2005. (V. 6.) FVM–GKM–KvVM együttes rendeletet 3/A. § (1) bekezdése szerint a légi permetezést a kezelés helye szerint illetékes vármegyei kormányhivatal engedélyezi.

2024. évben Veszprém vármegyében 5 esetben, 233,16 ha területen végeztek légi permetezést. Egy esetben illegális drónos permetezés eredményeként növényvédőszer elsodródások miatt kellett a hatóságnak intézkednie.

2024-ben a gazdálkodók növényvédő szer felhasználását 82 esetben vizsgálta a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal, mely ellenőrzések során tapasztaltak alapján 7 esetben kellett eljárást indítani jogszabálysértés miatt. A növényvédő szer forgalmazása tárgyában lefolytatott 50 ellenőrzés eredményeként 4 esetben kellett eljárni a hatóságoknak jogsértés miatt.

7. Vizek védelme és fenntartható használata **VIZ**

Az alprogram intézkedései:

VIZ1	Preventív intézkedések a Balatont érintő vízminőségi problémák hosszútávon fenntartható kezelésére
VIZ2	Települési csapadékvízgazdálkodás fejlesztése integrált szemlélet mentén

A felszíni és felszínalatti vizek helyzetével és azok védelmével kapcsolatos vízügyi tevékenységek ismertetése a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóságtól (továbbiakban: Igazgatóság) kapott adatszolgáltatáson alapszik:

A vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 1. melléklet 4. pontja szerint a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság működési területe nem tartalmazza Veszprém vármegye teljes területét. A vármegyéből Egyházaskesző, Kemenesszentpéter, Malomsok, Marcaltó, Várkesző közigazgatási területe az Észak-dunántúli, míg Kemeneshőgyész és Magyargencs települések a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság illetékességi területét képezik.

Vízrendezés és öntözés

A 2023. évben indult új Közös Agrárpolitika keretében új agrártámogatási rendszer lép életbe. A korábbiakhoz képest nagyobb hangsúlyt kap a zöld elvárásoknak való megfelelés.

Az eddig ismert helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírások 2023-tól „az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapról, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapról nyújtott támogatások igénybevétele során alkalmazandó feltételekről” szóló 14/2023. (IV. 19.) AM miniszteri rendeletben kerültek meghatározásra, valamint az alábbi fő változásokkal kerültek kiegészítésre.

Új elemként jelent meg a vizes élőhelyek és lápok védelme. A vizes élőhelyek és a tőzeglápok hozzájárulnak a magas kötött-szén tartalmú talajok védelméhez, ezáltal elősegítik a szénmegkötést és hozzájárulnak a klímaváltozás elleni küzdelemhez. A HMKÁ (Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot) 2 lehatárolásnak és szabályozásnak EU által előírtan kell megfelelnie a tagállamnak, így egy új MePAR fedvény került kialakításra, ahol a fedvénnyel érintett területeken kell az előírásokat betartani.

A vízfolyások menti védősávokon egységes szabályozás alá került a műtrágya és a szerves trágya kijuttatása, megtartva a szerves trágyára vonatkozó szigorúbb előírásokat, valamint a növényvédőszer-használat tiltását, a vízfolyástól számított 5 méter széles sávon belül. A vízvédelmi sávok és a kialakításukra vonatkozó intézkedések együttesen járulnak

hozzá a vízszennyezés elleni védelemhez, ezáltal csökkentve a felszíni és felszín alatti víztestek állapotának romlását.

Az erózió elleni védekezés érdekében a 12 %-nál meredekebb lejtésű területeken az eddig ismert szabályozásokon túl a korlátozás alá eső növények köre kibővítésre került az összes kapás kultúrára, beleértve a kukorica és a napraforgó, valamint az őszi káposztarepce 24 cm-nél nagyobb sortávolságon való termesztését is.

Ezeket a fajokat csak szintvonalasan vagy erózió elleni védősávok beiktatásával, vagy direktvetésben lehet termesztetni. Az előírás célja az erózió elleni védekezés, a humuszos termőréteg megtartása és a talajminőség megőrzése.

Az ültetvények esetében két előírás is bevezetésre került. A 12% meredekebb lejtőn lévő ültetvényeknél sorköz takarás kialakítása mulcsozással, vagy egynyári növényvel, valamint az ültetvény kivágását követően, amennyiben a gazdálkodó újra szeretné azt telepíteni, talajtakarás biztosítását írta elő a törvényhozás.

Az előírás célja a talajvédelem biztosítása a legérzékenyebb időszakokban, a talajtakarás ugyanis véd az erózió ellen, segíti a szénmegkötést és megelőzi a kipárolgással való vízvesztést, emellett a talajtakaró növény termesztése és beforgatása hozzájárul a talaj szervesanyag tartalmának növeléséhez, a talajszerkezet és a talajpotenciál javításához.

Vízkészlet-gazdálkodás, vízvédelem

2024. évi Veszprém vármegyei felszín alatti vízhasználatok:

Nyilvántartásuk szerint Veszprém vármegyében 2024. évben vízjogi engedély alapján 8 db új termelőkút létesült.

A vármegye területén összességében 40 927 698 m³/év a lekötött vízmennyiség a felszín alatti vizeket tekintve. A felszín alatti víz típusa szerint: 86 % karsztvíz, 11 % rétegvíz, 3 % talajvíz és 1 % hasadékvíz.

Ennek megoszlása felhasználási célok szerint: állattartással összefüggésben 2,1 %, öntözési célú 1,8 %, gazdasági egyéb célú 8,8 %, gazdasági ivó célú, 2,4 %, fürdő célú, 1,7 %, közcélú pedig 82,4 %, gyógyászati célú 0,1%, halgazdasági célú 0,2 %, megújuló energia céllal 0,3%.

A statisztikai kimutatásba nem kerültek bele a nyilvántartásban nem található, önkormányzati engedélyezésű vízhasználatok (és természetesen az engedély nélküliek sem).

2024. évi Veszprém vármegyei felszíni vízhasználatok:

A felszíni vízkészletből történő ipari célú engedélyezett vízkivétel Veszprém vármegyében: 18 539 150 m³/év. A legjelentősebb vízfelhasználó a Nitrogénművek Zrt. A 2024. évben új vízjogi létesítési/üzemeltetési engedély nem került kiadásra.

Közcélú felszíni vízkivételre Veszprém vármegyében összesen: 3 700 480 m³/év lekötött vízmennyiség ismert. A legjelentősebb vízfelhasználó a DRV Zrt. 2024. évben nem került kiadásra új létesítési, üzemeltetési engedély.

Gazdasági célú ivóvízhasználatra engedélyezett vízkivétel: 10 908 m³/év Veszprém vármegyében. 2024. évben nem került kiadásra új létesítési, üzemeltetési engedély.

Öntözési (- és locsolási) célú engedélyezett vízkivétel felszíni vízből a vármegyében összesen: 1 418 338 m³/év. A 2024. évben új elvi/létesítési engedély nem került kiadásra. Új vízjogi üzemeltetési engedély tekintetében a következő engedélyek kerültek kiadásra: Balatonkenese 4802/23,27 hrsz.-ú ingatlanok, Balatonból történő locsolóvízkivétel, valamint a Zirc Szarvaskút csemetekert (érvényességi idő meghosszabbítása, továbbá a tározó és az öntözés egységes engedélybe került).

Tározók (halastavak, horgásztó, egyéb tavak) tekintetében a vármegye területén: 15 826 828 m³/év lekötött vízmennyiség ismert. A 2024. évben egy vízjogi létesítési engedélyt adott ki a vízügyi hatóság: Alsóörs, 0108/27 hrsz. alatti ingatlanon tervezett vizes élőhely (íves határú tó).

A kiadott vízjogi üzemeltetési engedélyek 2024. évben a következők voltak: Bakonszentkirály - Hajmápusztai I-IV. horgásztavak vízellátási mélyénei (érvényességi idő tekintetében, ill. engedélyes személyében történt változás); Ugod, Hubertlak, a 0221, 0223/1, 0223/2 és a 0231/2 hrsz-ú ingatlanokon levő Gyilkos-tó (érvényességi idő meghosszabbítása, gát át-építés, vízszintszabályzó műtárgy vonatkozásában), valamint a Tapolca 4519/2 hrsz., halnevelő telep (műszaki tartalomban történt változás-medencék felújítása, új medencék).
Egyéb vízkivételek (vaditítás, tűzvíz kivétel) tekintetében 900 m³/év a vármegye területén a lekötött vízmennyiség. 2024. évben ilyen jellegű vízhasználatra nem adtak ki új vízjogi létesítési/üzemeltetési engedélyt.

Vízminőségi kárelhárítási események

Veszprém vármegyében, illetve a működési területén bekövetkező vízminőségi káresemények kárelhárítási munkáit a 90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet értelmében az Igazgatóság koordinálja.

2024-ben az alábbi, vízminőségi kárelhárítási készültség elrendelését igénylő események történtek:

Hígrágva befolyás Gecsénél a Csíkvándi-Bakony-érbe

A káresemény rövid leírása:

2024. január 26-án kaptuk az értesítést a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságtól, hogy Gecsén hígrágva folyik a Csíkvándi-Bakony-érbe. A Bovintej Kft. gecsei állattartó telepén található monolit vasbeton almostrágva tároló csurgalék gyűjtő aknában többször is szivattyú probléma volt. A hígrágva a csurgalékgyűjtő aknában felgyülemlt, majd túltöltődött, az elfolyó hígrágva a közeli területeket elöntötte, onnan a csapadékvíz csatornába és ezen keresztül a Csíkvándi-Bakony-érbe jutott.

Az árkot elgátolták, ezzel megakadályozva a további elfolyást. Az üzemi területen földszáncsal gátolták el a további elfolyást. A szivattyúkkal kapcsolatos üzemeltetési problémát a károkozó megszüntette. Az Igazgatóság II. fokú vízminőségi kárelhárítási készültséget rendelt el, amelyet még a káresemény napján I. fokúra mérsékelt.

Mivel érdemi beavatkozásra a továbbiakban nem volt mód, a bejutott szennyezőanyag a vízfolyásban felhígult, így az Igazgatóság a készültséget február 2-án megszüntette.

Szennyezés a Péti-vízen Pétfürdőnél a Nitrogénművek területéről

A káresemény rövid leírása:

2024. február 11-én kaptuk a bejelentést a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságtól, hogy a Péti-vízen Ősi térségében opálos-fekete szennyezés úszik a víz felszínén. A katasztrófavédelem a helyszínen bejárást tartott, a szennyezést a Nitrogénművek Zrt. területéig követték vissza. A károkozó (Nitrogénművek Zrt.) az üzem területénél vállalta a kárelhárítást. Az Igazgatóság 2024. február 11-én III. fokú vízminőségi kárelhárítási készültséget rendelt el a beavatkozás szükségessége miatt.

A hatósági mintavétel eredményei alapján a káresemény során az üzemvíz csatornában jelentősebb szennyeződés (szénhidrogén és nitrogénformák) voltak kimutathatók, ezek azonban a Péti-vízbe jutva már határérték alatti mértékűre hígultak. Március 5-én a készültséget megszüntették, mivel addigra az üzem szennyezőanyag kibocsátása tartósan az engedélyezett kibocsátási határérték alá csökkent.

Szennyezett víz a Veszprémi-Sédben

A káresemény rövid leírása:

2024. augusztus 5-én 18 óra 3 perckor kaptuk a bejelentést a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság ügyeletétől, hogy Veszprémben a Veszprémi-Séd 35+600

szelvényében csapadékvíz csatornán keresztül érkező vízszennyezés történt.

A helyszínre a Veszprém I-es, a Veszprém Vegyi és a Bakony Labor vonult ki. A tűzoltó egységek egy Vetter tömítőpárna segítségével eltömítették a közműaknában lévő csapadékvíz vezetékét. A tömítés segítségével megakadályozták a szennyezett folyadék további bejutását a Veszprémi-Sédbe. A patakba befolyó szennyvíz a patak vizével elkeveredett, elhígult. A patak vizében olajszenyeződésre utaló olajfolt nem volt látható. Az Igazgatóság I. fokú vízminőségi kárelhárítási készütséget rendelt el, amelyet a káresemény napján III. fokúra emelt.

A Bakony Labor a helyszínen felderítést folytatott, amely során kiderült, hogy a csővezeték (amiből a szennyvíz a patakba került) a Veszprémi Volánbusz Zrt. záportározó túlfolyója. A Bakony Labor a közelben lévő Volánbusz Zrt. telephelyén folytatta a felderítést. A Volánbusz Zrt. telephelyén egy 150 m³-es szűrt vizű tűzivíz tartály leürítését végezték (előkészítve a tartályt a karbantartáshoz). A tartályban lévő vizet és a felkeveredett iszapot átszivattyúzták egy a Volánbusz Zrt. telephelye melletti 300 m³-es záportározóba. Az átszivattyúzott nagy mennyiségű víz miatt a telephely melletti záportározó megtelt és a túlfolyó csatornán keresztül a csapadékvíz csatornarendszeren eljutott a Veszprémi-Sédbe. A Volánbusz Zrt. javaslatunkra intézkedett arról, hogy a 300 m³-es záportározóból és a folyó melletti átereszekből a szennyezett vizet kiszivattyúzzák a Bakonykarszt Zrt. segítségével. A Volánbusz Zrt. vállalta a szennyezés miatti kárelhárítást.

A tűzivíz tározó műtárgyat augusztus 6-án megtisztították, a tározó tó vízszintjét 5 cm-rel a kifolyó alá csökkentették szippantással. A csapadékelvezető rendszer ejtő aknáit átmosásra került. A készütséget 2024. augusztus 6-án az Igazgatóság megszüntette.

Nyers szennyvíziszap az Eger-vízben, Nemesgulács alatt

2023. október 16-án kaptuk a bejelentést a Vízügyi Hatóságtól, hogy nyers szennyvíziszap került az Eger-víz medrébe a nemesgulácsi szennyvíztisztító telepről.

A bejelentés alapján az Igazgatóság mederőre helyszíni bejárást végzett, ahol megállapította, hogy a probléma valóban fennáll, a 71-es főúttól délre (kb. 2+200 szelvény) már csekély számú döglött hal is található a mederben. A fenti bejelentés nyomán a Vízügyi Hatóság helyszíni mintavételt végzett, ami miatt II. fokú vízminőségi kárelhárítási készütség lett elrendelve.

A nemesgulácsi szennyvíztisztító telepen október 26-ig befejeződött a technológia helyreállítása, a biológiai rendszer teljes műtárgy kapacitással újra működött. A helyszíni bejárást alapján egyeztetés történt a DRV Zrt.-vel a szennyezett mederszakasz tisztításáról. A munkálatokat október 26-án reggel 6 órától kezdték meg. A munkavégzés megkezdésére tekintettel III. fokú vízminőségi kárelhárítási készütség elrendelése volt szükséges. Október 26-tól kezdve a DRV Zrt. minden nap két szippantós gépjárművel, több fordulóval távolította el az ikermederbe került iszapot. A kitermelt iszapot a tapolcai szennyvíztelepre szállították. A munkavégzést a DRV november 22-től átmentileg felfüggesztette, a további lehetséges beavatkozásról a vízügyi hatósággal és az Igazgatósággal is egyeztettek. A beavatkozás szükségességére tekintettel a III. fokú vízminőségi kárelhárítási készütséget továbbra is fennállt.

Az ikermederben található maradék iszap már nem volt szippantható, csak kotrással volt eltávolítható. Az ikermeder és a tisztított szennyvíz bevezetésének kialakítása miatt erre csak kisvízes időszakban van lehetőség (a bevezetés főmederbe történő ideiglenes átkötésével).

2024. első felében több egyeztetés történt a DRV Zrt. és az Igazgatóság között a helyzet megoldása kapcsán, hogy a nyári kisvízes időszakra lehetővé váljon a tényleges munkakezdés.

2024. június 10-én a DRV Zrt. a mellékágban történő ideiglenes mederelzáráshoz 18 m³ földet szállított a helyszínre, és az Eger-víz bal oldali ága mellett deponált. Június 11-én ez a föld beépítésre került. Június 13-ra megtörtént az Eger-víz bal oldali ágának az ideiglenes mederelzárása, majd június 17-én az ideiglenes mederelzárás és a zsilip közötti területről a víz eltávolítása is megtörtént a DRV Zrt. szippantós autójának segítségével. Az áteresz alsó részénél

homokzsáksor épült, és az elzárt mederszakaszból folyamatos volt a szivattyúzás. A későbbi víztelenítést lehetővé tevő műtárgy kiegészítéshez a zsilip tartószerkezetére hornyokat illesztett az Igazgatóság, illetve június 19-én a zsilip előtti terület betonozása is megtörtént. Ennek köszönhetően lehetővé vált a mellékág betétpallós elzárása, amire június 25-én került sor. Ezzel egy időben a korábbi földtöltést is megbontotta a DRV Zrt., hogy a mögöttes mederszakasz víztelenítése is megtörténhessen.

A leeresztés ebben az állapotban már lehetséges volt. Június 27-én megkezdtek az Eger-víz bal parti mellékágának lassú vízeresztését a betétpallók fokozatos kivételével július 1-ig. Július 1-én a DRV. Zrt. átkötötte a tisztított szennyvíz bevezetést az Eger-víz jobb oldali ágába (az élővízbe).

Július 2-án az Eger-víz bal oldali ágának a vízeresztése folytatódott. A vízszint kiegyenlítődött az Eger-víz jobb oldali ágával. Mivel a vízszintet gravitációsan tovább csökkenteni nem lehetett, ezért a zsilipet lezártuk.

Július 4-én az Eger-víz ikermedrének bal oldali ágából a DRV Zrt. megkezdte az iszap elhordását, amelyet ezután augusztusig folytatott.

A nyár végével közeledett a borászati szezon és a korábbi évek tapasztalatai alapján már augusztus közepétől várható volt a telep túlterhelése. Elkerülendő a főág, és így Balaton szennyezését, a DRV Zrt. augusztus 15-én megszüntette az ideiglenes átkötést, a tisztított szennyvíz innentől kezdve ismét az Eger-víz bal oldali mellékágába került. A visszakötést az Igazgatóság augusztus 16-án helyszíni szemlén ellenőrizte. Bár a DRV Zrt. nem tudta teljes mértékben kitisztítani a mellékágot, mederszakaszban maradt iszap mennyisége már nem volt számottevő az eredetileg bekerült mennyiséghez képest, ezért a III. fokú készütséget 2024. augusztus 16-án megszüntettük.

Víziközmű vonatkozás

Jelenleg nincs pályázati kiírás beadási határidővel, így újonnan induló fejlesztés sem szennyvízelvezetés és tisztítás tekintetében.

A korábban megkezdett fejlesztések elkészültek, folyamatban van még Öskü, Pétfürdő és Várpalota szennyvíztisztító telepének fejlesztése.

A KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökségének vízügyi tevékenysége 2024. évben:

A Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség működési területe Veszprém vármegye nagy részét lefedi. A működési területhez nem tartoznak hozzá közvetlenül a Balaton-parti és a Balaton-felvidéki területek, valamint a Marcal környékén lévő községek kivéve Kemenesszentpéter, Várkesző közigazgatási területét, valamint Egyházaskesző, Kemeneshögyész, Magyargencs, Malom-sok, Marcaltó közigazgatási területének a Marcal medrébe és bal partjára eső részét.

A Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség működési területén lehetőségeihez képest elvégzi a mederfenntartási feladatokat, összesen mintegy 1050 km vízfolyás kezelését végzi. Kaszálás és egyéb növényzet karbantartási feladatok mellett helyreállítja a mederelfajulásokat és elvégzi a szükséges kotrásokat. A vízfolyások iszapmentesítése a 2024. évben részben saját erőből, részben vállalkozó megbízásával történtek. Iszapolásra került többek között a Kígyós-patak Szentimrefalva-Káptalanfa térségében, Torna-patak Ajka alatti szakasza, Széles-víz Ajka-Ajkarendeknél, Csigere-patak torkolata Devecser mellett. A Veszprémi-Séden több munkát is végzett szakasz mérnökségünk, hordalékeltávolítás történt a patak Veszprém feletti szakaszán és Királyszentistvánánál, Sólnál pedig egy nagyméretű mederdeformítás lett helyreállítva.

A Közép-dunántúli vízügyi Igazgatóság és a Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség kezelésében van a Nagyteveli-tározó és a Devecseri-tározó (Székpusztai-tározó). A 2024. évben mindkét tározón megtörtént az üzemeltetési szabályzatban előírt üzemeltetési, karbantartási feladatok elvégzése (rendszeres kaszálás, vízszint ellenőrzés-szabályozás stb.).

Közfoglalkoztatási mintaprogram keretében épült meg a 2014. évben a Kislódi-tározó, amelynek célja Kislőd község árvízi védelme a vízgyűjtő területről érkező, sokszor nagy mennyiségű hordalékkal kevert víztől, illetve öntözési lehetőség biztosítása a környező mezőgazdasági területek számára. Azóta a tározó nem kapott üzemeltetési engedélyt, ideiglenesen a Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökséget bízták meg a tározó üzemeltetési, fenntartási feladataival.

A Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség a területén folyamatos vízrajzi monitoring rendszert üzemeltet. Működési területén rendszeres ellenőrzéseket és vízállásleolvasásokat végez 21 felszíni vízrajzi állomáson, melyből 14 állomás digitális adatrögzítővel van ellátva. Az üzemeltetéshez hozzátartozó karbantartási, felújítási munkákat elvégzi. A 2024. évben felújításra került a Torna-patak vízmérő állomása Apácatornán, továbbá a Kígyós-patak vízmérő állomása Veszprémgalsán.

A korábbi években a Veszprém vármegyét érintő Európai Unió által finanszírozott projektek közül lezajlott a Séd-Sárvízi Malomcsatorna hosszú távú fejlesztési programja. A felújított meder és műtárgyainak fenntartásáról a kötelező fenntartási feladatok keretében a Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség működési területén folyamatosan gondoskodott.

A „Preventív intézkedések a Balatont érintő vízminőségi problémák hosszútávon fenntartható kezelésére” elnevezésű Európai Uniós projekt kivitelezési szakasza 2023. évben befejeződött. A projekt keretén belül 10 db É-i parti betorkolló kisvízfolyás torkolati szakaszán vízminőségvédelmi fejlesztésre, valamint 2 db szűrőmező részleges rekonstrukciójára került sor. A két szűrőmező mellett 9 db kisvízfolyás érinti Veszprém vármegyét.

A Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a 2024. évben több esetben tapasztalta, hogy szennyezett víz került a kezelésében lévő vízfolyásokba. Ezeknek a vizeknek egy része szennyvíztisztító telepekről került a patakokba. Az üzemrendtől való eltérő működés mellett több szennyvíztisztító telep száraz mederbe engedi tisztított szennyvizét, amely megkérdőjelezhető. A Szakasz mérnökség a 2024. évben is fokozott figyelemmel kísérte a szennyvíztisztító telepek működését. Kiemelkedő káresemény volt a Nemesgulácsi szennyvíztisztító telep esete. A nemesgulácsi telep tisztított szennyvizének befogadója az Eger-víz. A vízfolyás és a Balaton vízminőségének védelme érdekében az elfolyó tisztított szennyvizek befogadópontjánál az újonnan kialakított iker-meder és műtárgy kiegészítése volt szükséges. A Szakasz mérnökség az itt található zsilipet betétpallós elzárási lehetőséggel kiegészítette a vízkormányzás precízebb kezelésének érdekében.

Veszprém vármegye jelentős része meglehetősen erodált területnek számít. Az **erózió** természetes folyamat, de hatása sok szempontból káros. Nemcsak az adott területen fellépő talajhiány okozhat problémát, hanem a más területeken megjelenő talajtöbblet is. A vízfolyásokban kiülepedett, akkumulálódott iszap eltávolítása rendszeres feladatot ad az Igazgatóságnak. A medrekben egyre nagyobb mértékben megjelenő lemosott talaj, hordalék miatt a Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség 2018-ban elkezdte dokumentálni az eróziós területeket. A legnagyobb problémának a mezőgazdasági területek árkos-szakadékos erózióját ítéljük. *A korábbi évekhez viszonyítva pozitív jellegű lényegi előrelépés a 2024. évben sem történt.* Az eddig megfigyelt eróziós nyomok kisebb mértékben ugyan, de tovább fejlődtek. Újabb területek nagymértékű erodálása valószínűsíthetően csak azért nem mondható számottevőnek, mert a különböző feltételek nem kedveztek a jelenség kialakulásához. Erózió szempontjából a legaktívabb területnek ajka térsége és az Öreg-Bakony mondható. Véleményünk szerint a megelőzést kell előnyben részesíteni, és olyan megoldást kellene találni, mely minden érintett számára elfogadható.

A Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség működési területén folyamatosan figyelemmel kíséri és dokumentálja a hódok tevékenységét. Az állatok gátjaikkal visszaduzzasztják a patakok vizét, tevékenységükkel zavarhatják a vízfolyások fenntartási feladatait. A

Szakaszmérnökség 2015. évben kezdte el dokumentálni a hódnyomokat, a sokasodó észlelések miatt. Az első feljegyzések 2015 tavaszán Kisszőlősnél a Hajagos-patakon és Ajkán a Csinger-patakon készültek. 2017 tavaszára a vármegyében 21 helyszínen kerültek rögzítésre a hódok nyomai. 2018 februárjára a dokumentált hódnyomok helyszínei az előző évben nyilvántartott helyszínekhez képest több mint duplájára nőttek. 2019 májusára a Veszprém Vármegyei Szakaszmérnökség több mint 90 hódok által lakott helyet tartott számon a működési területén. Az elmúlt években ez a 90-100 körüli helyszínszám állandósulni látszik. A 2024. évben 111 helyszín került dokumentálásra. A helyszínek évről-évre kisebb-nagyobb mértékben változnak. Az eurázsiai hód Magyarországon már nem védett, de az európai közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfajnak minősül. A hód zavarása, az állatok által épített gátak és várak elbontása engedélyköteles. A Veszprém Vármegyei Szakaszmérnökség 2020. óta rendelkezik a természetvédelmi hatóság által kiadott engedéllyel. Amennyiben szükséges, a Szakaszmérnökség elbontja a hódgátakat, helyre állítja az állatok által megrongált patakpartokat. A 2024. évben 44 gátbontást végzett Szakaszmérnökség, ami nagyságrendben megegyezik a megelőző évhez viszonyítva.

A Szakaszmérnökség több éve figyeli és dokumentálja bizonyos vízügyi szempontból fontos inváziós növények előfordulásait. Több özönnövény fertőzése figyelhető meg, melyek közül kiemelkedő a japánkeserűfű, bíbor nebánsvirág, magas aranyvessző, továbbá intenzív terjedése figyelhető meg a selyemkórónak. A Tapolca-patakban jelentős a csavarhínár megjelenése, Zirchez közel a Cuha-patak partján pedig kaukázusi medvetalp jelent meg, amely növény az egészségre is káros. Az invazív növények egy része többletmunkát ad a Szakaszmérnökségen dolgozóknak, visszaszorításuk nehézkes. Hatásos eredményt nehéz elérni a környező területek kezelése nélkül.

Problémát jelent a Szakaszmérnökségnek, hogy az Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő ingatlanokra rendszeres az illegális hulladéklerakás. A többletfeladat ténye mellett ezeknek a hulladékoknak nem csak az elszállítási és leadási költsége magas, hanem bizonyos hulladékok leadása jelenleg nem megoldott. A Szakaszmérnökség a 2024. év folyamán rendszeresen összehívta a kezelésében lévő területekről a hulladékokat.

Nagycsapadékokat követő helyi vízkárról tudomásunk nem volt 2024-ben.

A Balatoni Szakaszmérnökség vízügyi tevékenysége 2024. évben

A vízbiztonság fenntartása érdekében partöreink időjárás függvényében folyamatosan ellenőrzik a medret. Kirendeltségünk kiemelt jelentőséget fordított a 2024-es évben is a tómederben található illegális víziállások eltávolítására.

A Balatonkenese-Balatonfüzfő kőgát területén engedély nélkül kialakított bejárók és víziállások felszámolására került sor. A szabálytalan víziállások *(nem a kiadott koordinátán, nem az engedélyezett méretben, engedély nélküli bejáróval, engedély nélküli felépítménnyel, kapuval-kerítéssel lezárva az engedély nélküli bejáró, építési hulladékkal)* tulajdonosai felszólítást kaptak (40 esetben). A felhívás hatására a szabálytalan/illegális víziállások tulajdonosai folyamatosan, nagy számban távolították el a víziállásaikat, a felépítményeiket (favallakat) és a víziálláshoz csatlakozó bejárókat, illetve a hulladékokat a kőgát területéről. A Balatoni Szakaszmérnökség munkatársai további illegális víziállásokat távolítottak el a területről.

Az illegális víziállások felszámolása tárgyában a Tihany-rév kompvesztogló melletti területen 5 db, a nádast felszabdoló engedély nélküli bejáró hálózatot észleltünk. A tulajdonosok felszólításra kerültek, a bejáró hálózat ennek hatására teljes mértékben elbontásra került a tulajdonosok által.

Badacsonytomaj partszakaszán rendőrségi bejelentés alapján három illegális horgásztanya felszámolása is megtörtént. Ezek szerződés nélküli víziállások, amelyek engedély nélküli bejáró

hálózattal voltak összekötve egymással. A tulajdonosok a területen faházat és esőbeállót létesítettek, ahol konyha, szoba és mellékhelység, valamint több, tűzveszélyes gázpalack és akkumulátor is megtalálható volt. A Balatoni Szakasz mérnökség két horgásztanya felszámolását végezte el.

Ábrahámhegy partszakaszán a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályával szoros együttműködésben a 2024-es évben kezdetét vette a partszakaszon kihelyezett, védett nádason keresztül kialakított bejárók felülvizsgálata. A felülvizsgálat során a természetvédelmi hatósággal közösen megtörtént a partszakaszon található bejárók és víziállások felmérése. A hatósági eljárás jelenleg is folyamatban van.

A Szakasz mérnökség továbbra is nagy figyelmet fordított a mederben található veszélyes akadályok eltávolítására. Ezek továbbra is nagy számban fordulnak elő, túlnyomó többségében fém-, illetve fa horgászkarók, melyek a vízfelszín alatt alig észrevehetőek; baleset- és életveszélyesek.

Az illegális tevékenységek felszámolását a rendelkezésre álló kapacitás függvényében továbbra is folytatjuk, amelyet szisztematikus és eseti ellenőrzések (partőri és lakossági bejelentések alapján is) útján is végzünk. A hatékonyság érdekében a felmérési és felszámolási folyamatokba az Önkormányzatokat és a vízi polgárőrséget is bevonjuk.

A balatoni vízszintszabályozás helyzete:

A Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a többször módosított H/6375-3/2002-12. számú vízjogi üzemeltetési engedély alapján végzi a Balaton (Siófoki leeresztőzsilip, hajózsilip és Balatonkiliti duzzasztó) vízszintszabályozását.

A Balaton vízszintszabályozására vonatkozó 35700/8661-1/2023. ált. ügyirat-számú vízjogi üzemeltetési engedély, illetve a Balaton vízszintszabályozására vonatkozó VE/30/08246-2/2023. ügyiratszámú környezetvédelmi engedély 2024. november 30-ig volt hatályos.

2024 novemberében a környezetvédelmi engedély (VE/30/09468-3/2024.), illetve 2024 decemberében a vízjogi üzemeltetési engedély (30407/2703-1/2024. ált.) hosszabbítása is megtörtént, mindkét engedély 2025. június 30-ig hatályos.

A Balaton átlag vízszintjének csökkentése érdekében 2023. december 27. – 2024. április 24-ig került sor vízeresztésre.

Fürdővizek minősége:

Veszprém vármegye illetékességi területén a Balatonon és három egyéb tavon (Nagyteveli víztározó, Kislődi Hámori tó, Vinári Joó tó) található természetes fürdőhely. A fürdővízvizsgálatokat az idei évben a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztálya, egy strand vonatkozásában pedig a Synlab végezte.

2024-ben, a balatoni szezon kezdete előtt a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya szakmai egyeztető fórumot szervezett, ahol a fürdőhelyek biztonságos működésének és a vízimentői létszám biztosításának kérdései lettek megvitatva. Az egyeztetés célja az volt, hogy az elmúlt évek tapasztalatai alapján átfogó, megelőző intézkedéseket dolgozzon ki a kormányhivatal, mivel több strandon gondot okozott, hogy a szezon kezdetén nem állt rendelkezésre elegendő vízimentő. Ez pedig nemcsak a strandok biztonságát, hanem a Balatoni Vízügyi Rendőrkapitányság előírásainak betartását is veszélyeztette.

A fórumon a Vízimentők Magyarországi Szakszolgálat, a Veszprém vármegyei szakaszon vízimentést végző vállalkozók, valamint a Balatoni Vízügyi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályának képviselői is jelen voltak. A megbeszélésre a Kormányhivatal Somogy és Zala vármegyéék Népegészségügyi Főosztályainak képviselőit is meghívta, mivel a

vízimentési létszámhiány és az üzemeltetési kihívások ezen vármegyék strandjain is hasonló problémákat okoznak.

Vízimentők Magyarországi Szakszolgálat:

Bagyó Sándor, a Vízimentők Magyarországi Szakszolgálatának elnöke tájékoztatta a Kormányhivatalt arról, hogy a vízimentő képzés államilag elismert szakképesítéssé vált (szakképesítés azonosító száma: 10883003), azonban a COVID-pandémia idején nem volt mód elegendő vízimentőt képezni, mivel az Operatív Törzs nem járult hozzá a képzések megtartásához. Ez a korlátozás a 2022-2023-as években létszámhiányhoz vezetett. Kiemelte, hogy ha az Európai Unió irányelveiben foglalt előírásokat, azaz a 200 méterenként szükséges vízimentői létszámot követnék, az sok önkormányzatot anyagilag lehetetlen helyzetbe hozna, hiszen a költségek jelentős mértékben növekednének.

A vízi mentés nyílt vízi részét a Vízimentők Magyarországi Szakszolgálat által üzemeltetett hajók biztosítják, amelyek működését az állam havi 5 millió forinttal támogatja. A fő szezonban folyamatos vízimentői felügyeletet nyújtanak, azonban az előzetes várakozások szerint júniusban még mindig lesz némi hiány a vízimentői létszámban a szezon kezdetére vonatkozóan. A Vízimentők Magyarországi Szakszolgálat emellett 140 millió forintot fordított megelőzésre, például mentőmellények biztosítására és edukációs anyagok készítésére.

Balatoni Vízirendészeti Rendőrkapitányság:

A fórumon Lengyel Tibor, a Balatoni Vízirendészeti Rendőrkapitányság alezredese hangsúlyozta, hogy jelenleg nincs olyan jogszabály, amely pontosan előírná a vízimentők számát. A rendőrség a fürdőhelyek kijelölése során, a helyszíni bejárások alkalmával határozza meg a minimális szükséges létszámot a strand hossza, a fürdőzők száma, a nádasok és más tényezők - pl. strand beláthatósága - figyelembevételével. Ezt az üzemeltetőkkel szóban is egyeztetik a helyszínen, majd az erről szóló szakhatósági véleményüket írásban továbbítják a Kormányhivatalok felé. A vízi rendészet április 1-től kezdődően járőrözést folytat, és a fürdősi idényben rendszeres ellenőrzéseket tart, figyelembe véve a fürdőhely-kijelölő határozatokban előírt feltételeket.

A fenti problémák megoldása érdekében a Vízimentők Magyarországi Szakszolgálat és a Balatoni Vízirendészet javasolni fogja a vonatkozó kormányrendelet módosítását. A fórum résztvevői mind egyetértettek abban, hogy a biztonságos fürdőzéshez nemcsak a vízimentői jelenlét, hanem a fürdőzők egyéni felelősségvállalása is elengedhetetlen.

Balatoni Limnológiai Kutatóintézet Strandjának szennyezettsége

Tihanyban, a Klebelsberg Kuno utca 3. szám alatt található a Balatoni Limnológiai Kutatóintézet strandja (a továbbiakban: BLI strand) az elmúlt négy fürdősi szezon során kiváló minősítést kapott a vízminták alapján. A jogszabályi előírásoktól eltérő eredmény 2024. július 15-ig nem fordult elő, ettől az időponttól azonban problémák jelentkeztek. A BLI strandjának vízmintavételi eredményeiben az E. coli érték a szokásos értékekhez viszonyítva jelentősen megemelkedett, mely paraméternek a jelenléte friss szennyeződésre utalt.

Az eddigi tapasztalatok alapján a kifogásolt paraméter értéke jellemző módon az esőzések után növekedett - amikor a Balatonba ömlő csapadékvíz elvezető csatornákon keresztül a szennyezett víz a strandok vízminőségét befolyásolta – vagy a tömegesen megjelenő hattyúk jelenlétére utalt.

A helyszíni bejárás alapján nem lehetett egyértelműen megállapítani a szennyeződés okát, mivel a vízmintavételezések előtt nem voltak jellemzőek az esőzések, és a hattyúk jelenléte sem utalt olyan nagy fokú szennyeződésre, mint amekkora értékre a laboratóriumi eredményekből következtetni lehetne. A BLI strand területén az épületek szennyvize közcsatornába folyik, így

a szennyeződés innét sem származhatott. A Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. tájékoztatása szerint az elmúlt időszakban szennyvízvezeték-csőtörésük nem volt.

A Balaton vízminőségének változását rendszeres víz mintavételezéssel a Kormányhivatal nyomon követte, melynek során nemcsak a partról, hanem a vízfelületről is történt mintavételezés. A mintavételezések során a BLI együttműködött a Kormányhivatallal, hajót is biztosított a mintavételezésekhez.

A mintavételi eredmények alapján a szennyeződést nem sikerült lokalizálni és a szennyezés forrását sem sikerült egyértelműen beazonosítani. A laboratóriumi vizsgálatok a BLI strand környezetében lévő Somos strandra is kiterjedtek. A Somos strand 2024. 08. 12-én levett mintavételi eredményében az E. coli érték jelentősen megnövekedett (E.coli 4753/100ml), melynek eredményeként a strand üzemelését felfüggesztette a Kormányhivatal. Ezen mintavételi helyen az E.coli szám a további mintavételek alkalmával jelentősen emelkedett. Augusztus 21-én meghaladta 27720/100 ml értéket is. A további vizsgálatok kiterjedtek a BLI és a Somos strand közötti területre is. A két strand közötti terület egy öböl két pontját jelöli, mely öböl a Somos strand felé nyitott. Az öböl partszakasza évek óta elhagyatott, gázos terület, mely területen évekkel ezelőtt két hotel is üzemelt. (MUOSZ, Kastélypark) A korábban említett ingatlanon is történt helyszíni bejárás, ahol volt egy műanyag hordóval bélelt akna, amiből a korábbi ingatlan tulajdonosok a szennyvizüket a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. szennyvízvezetékére kötötték. Ez az akna ill. szennyvízbekötés viszont nem igazolta a Balaton szennyeződését. A fent említett Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. sem talált a területen csőtörésre vagy szabálytalan bekötésre utaló okot.

A Kormányhivatal 2024. 08. 22-én levélben kért segítséget a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.-től és a Fejér Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságtól a probléma kivizsgálásában. A Lóczy Lajos Program – Balaton Monitoring Koordinatív Bizottság 2024. 09. 09-i ülésén a Kormányhivatal ismét segítséget kért az eset felderítésében.

Szennyezés azonosítása:

2024. 10. 07-én Tihany község önkormányzata tájékoztatta a Kormányhivatalt arról, hogy egy horgász az elhagyatott ingatlanon horgászott, és azt tapasztalta, ismeretlen eredetű szennyeződés ömlik a Balatonba. A Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. feltárta a területet, és megállapította, hogy a szennyezés egy meghibásodott szennyvíznyomócsőből származott. A csőtörés következtében a szennyvíz a hotel parkolóján átvezető csapadékcsatornába került, amely végül a Balatonba ömlött. A vízmű a rendszerében nem észlelte a nyomáscsökkenést, a csövet kicserélte. A szennyeződés megszűnését a Kormányhivatal által 2024. 10. 07-én és 14-én végzett vízmintavétel eredményei is igazolták.

Panaszbejelentések

A 2024-es szezonban 3 esetben fordult elő panaszbejelentés. Az egyik bejelentés arra irányult, hogy hattyú ürülék került a strandi homokozóba. Az ügy kapcsán a Kormányhivatal nyilatkozatot kért a strand üzemeltetőjétől arra vonatkozóan, hogy milyen intézkedéseket tesznek ilyen esetekben. A Kormányhivatal az üzemeltető figyelmét a rendszeres, nyitás előtt történő takarítás fontosságára.

Egy másik esetben a strand területén a nádasban a bejelentő búzló haltetemet talált. A kivizsgálás során megállapítást nyert, hogy a haltetek elszállítása a Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. feladata. A strand üzemeltetője a Halgazdaság felé a bejelentést megtette, de mivel hétköznap nincs elszállítás, arra csak hétköznap került sor.

8. Környezeti kármentesítés **KAR**

Az alprogram intézkedése:

KAR1 Barnamezős területek fejlesztése, újrahaznosítása

Barnamezős területnek nevezzük azt a területet, amelyet korábban ipari vagy bizonyos kereskedelmi célokra használtak, és amely terület alacsony koncentrációjú veszélyes hulladékkal vagy más egyéb szennyezéssel lehet terhelt, ugyanakkor lehetséges a terület újrahasználatra a terület megtisztítását követően.

revitalizálás	környezetbarát közlekedési módok fejlesztése	közbiztonság javítása	városrész vonzerejének növelése
túlzott beépítettség megakadályozása, terjeszkedés megállítása	városmagok értékörző megújítása	a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása	gazdasági felzárkóztatás
környezeti ártalmak csökkentése, kármentesítés	a helyi identitás megőrzése	városrehabilitáció, fizikai környezet szépítése	gazdaságélénkítés, versenyképesség fokozása
közösség-fejlesztés	ifjúságvédelem, társadalmi integráció elősegítése	életminőség javítása	üzleti környezet fejlesztése

A barnamezők és a rozsdáövezeti területek lehetséges fejlesztési céljai (ÁSZ elemzés, 2022)

A barnamezős, ezen belül is rozsdáövezeti fejlesztés számos pozitív externáliával jár, lehetőséget ad a városok környezettudatos módon való megújulására, a zöldterületek megővására, a környezetvédelmi és a közlekedési infrastruktúra fejlesztésére. A rehabilitációt végző vállalkozások számára üzleti lehetőséget jelent, amellyel a helyi vállalkozások megerősödése is elősegíthető. A fejlesztések eredményeként mérsékelhetőek a szociális és környezeti problémák, csökkenhet az elhagyott ingatlanok száma, nő a foglalkoztatás és az adóbevételek mennyisége. (Czira, Kukely, 2004)

A barnamezős területek nyilvántartása önkormányzati feladat. Ezt a feladatot a fővárosi önkormányzat és több megyei jogú város önkormányzata magas szinten megvalósította, azaz helyi adatbázisokból a potenciális befektetők széleskörűen tájékozódni tudnak a barnamezős területek jellemzőiről, hasznosításuk várható költségeiről. Az önkormányzatok jelentős része azonban ilyen szintű nyilvántartásokkal nem rendelkezik. A korábbi kormányzati szándékkal összhangban célszerűnek tartjuk egy országos nyilvántartás létrehozását vagy a kevesebb erőforrással rendelkező önkormányzatok támogatását a befektetők számára részletes és hasznos adatbázist jelentő nyilvántartás létrehozásához. (Forrás: ÁSZ elemzés, 2022)

A Környezettudományi Központ adatbázisában két rendezetlen sorsú Veszprém vármegyei ingatlan szerepel: a Balatonalmádi területén található Lokátorállomás (1,4 ha), valamint egy várpalotai bányaterület (6,7 ha). Az adatbázisban felsoroltakon kívül azonban még számos vármegyei terület vár sorsa rendezésére, mely komoly jövőbeni feladat.

A városi barnamezős területek megújítására, a területek rehabilitációja érdekében a Széchenyi 2020 program keretében írtak ki pályázatot az önkormányzatok részére a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program gazdaság-fejlesztési céljainak megvalósításához (TOP-2.1.1-15 és TOP-2.1.1-16 számon).

Veszprém vármegyében Pápa városa 3,1 Mrd Ft támogatást nyert el *Felhagyott ipari-szolgáltató peremterület környezeti rehabilitációja* című projektje megvalósítására. A beruházás elsődleges célja a Vaszari út és Téglagyári út által határolt városrészben található

barnamezős terület funkcióváltó újrahasznosítása, a lakosság számára vonzó, környezetileg fenntartható városi környezet, települési arculat kialakítása volt. A város legnagyobb értékű TOP-os beruházása 2021. március 31-én ért véget, és bár az ünnepélyes átadórendezvények elmaradtak a koronavírus-járvány miatt, a város életében egy hatalmas mérföldkő volt ez. A Téglagyári út elején található régi gázcseretelepből kutya-futtatót építettek, a romos lakó- és mezőgazdasági épületek helyén készült el a sportcentrum, a sokáig elhanyagolt Schwenczel rétből pedig hangulatos közpark lett.

III. AZ ERŐFORRÁS-TAKARÉKOSSÁG ÉS HATÉKONYSÁG JAVÍTÁSA, ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZOK KIBOCSÁTÁSÁNAK CSÖKKENTÉSE, ALKALMAZKODÁS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ, A GAZDASÁG ÉS FOGYASZTÁS KÖRFORGÁSOS ELVEK MENTÉN TÖRTÉNŐ MŰKÖDÉSÉNEK TÉRNYERÉSE VESZPRÉM VÁRMEGYÉBEN

9. A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése, a környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése **FOG**

Az alprogram intézkedései:

FOG1	A környezettudatos fogyasztói magatartás elterjesztését elősegítő szemléletformálási tevékenységek ösztönzése
FOG2	Helyi termelői-fogyasztói értékláncok, megosztott termékhasználatot, feleslegessé váló termékek újrahasználatát célzó közösségek kialakulásának támogatása
FOG3	Felelős állattartás elterjesztésének ösztönzése szemléletformálással, illetve a helyi nyilvántartások fejlesztésével

A környezetvédelmet felvállaló civil szervezetek tevékenysége által, a vásárlói tudatosság erősödése révén előtérbe kerül a takarékos háztartási fogyasztás és a környezetkímélő termékek használata. A pandémia után a fogyasztási szokások is változtak, melynek pozitív (pl. konyhakert művelés), de negatív (pl. túlvásárlás, több háztartási hulladék) hatása is volt a környezetre.

A különböző gazdasági okok miatt megugró inflációnak szintén lehet pozitív hozadéka, mint például a takarékos szemlélet erősödése, de negatív irányban is befolyásolhatja a fogyasztást: minőségi, tartós termékek helyett a rosszabb minőség felé terelheti a választást, mely nem a fenntarthatóságot erősíti.

A helyi termelői-fogyasztói értékláncok elterjedésének egyik fontos záloga a jövedelemszint emelkedése, mely nagyobb keresletet biztosíthat az egészségesebb, jobb minőségű, ám általában drágább termékeknek.

Számos kezdeményezés létezik, mely jó példa lehet a környezettudatos fogyasztói magatartás kialakításának népszerűsítésére. A civil szervezetek ilyen irányú kezdeményezései és oktató tevékenysége, okostelefonos applikációk és weboldalak (Munch, Mi utcánk, Zöldülő Veszprém és környéke stb.). A környezettudatosság iránt érdeklődők számos információt találnak, melyek utat mutathatnak egy fenntarthatóbb életminőség kialakítása felé.

Fontos cél, hogy minél több embert megszólítsanak, elérjenek ezek az információforrások és szemléletformáló tartalmak.

Állatvédelem, felelős állattartás

Veszprém vármegyében számos állatvédő szervezet működik, melyeknek menhelyeik üzemeltetése mellett céljuk a felelős állattartás szemléletének népszerűsítése.

A felelős állattartás népszerűsítésére és az állatvédelem fontosságának hangsúlyozására jó példa a „PUMI” Veszprémi Állatvédelmi Kompetencia Központ, mely 2023. év végén nyitotta meg kapuit Veszprém határában.

Az intézmény fő célja az elhagyott és veszélyeztetett állatok gondozása és védelme, majd otthon találása. Mindezek mellett pedig állatvédelemről és felelős állattartásról tart előadásokat óvodás csoportokon át gimnáziumi osztályoknak, hiszen fontosnak tartják az állatvédelem és az állatjólét értékeit továbbadni minden generációnak. Az állatmenhely elsősorban kutyák, macskák számára biztosít otthont.

Az „Állatvédelem gyerekeknek” szerkesztőbizottsága az Állatorvostudományi Egyetem Állatvédelmi, Jogi, Elemző- és Módszertani Központjának szakmai támogatásával 2024-ben is meghirdette pályázatait a bölcsődék és köznevelési intézmények (óvodák, általános iskolák, középiskolák) és gyógypedagógiai intézmények körében.

A pályázatra olyan intézmények jelentkezését várták, akik a 2023/2024-es nevelési évben kiemelkedően sokat tettek az állatvédelemért, és arra törekedtek, hogy beépítsék a felelős állattartást a nevelésbe változatos és kreatív programok segítségével.

Veszprém vármegyében a következő intézmények nyerték el valamelyik címet 2024-ben:

„Állatbarát Óvoda”:

Ajkai Városi Óvoda – Pataktarti Óvoda
Csillagkert Balatonarácsi Református Óvoda
Márkói Német Nemzetiségi Óvoda
Nemesvámosi Csillagvirág Óvoda és Bölcsőde
Öskü Község Önkormányzat Napsugár Óvoda és Bölcsőde
Veszprémi Egry Úti Körzeti Óvoda
Veszprémi Egry Úti Körzeti Óvoda Nárcisz Tagóvodája
Veszprémi Ringató Körzeti Óvoda*
Zirci Benedek Elek Óvoda és Bölcsőde
Zirci Benedek Elek Óvoda és Bölcsőde Óvoda Lókút

*A díjazott intézmények között a Veszprémi Ringató Óvoda első helyen végzett, így 2024-ben ez az intézmény nyerte el az **Év Állatvédő Óvodája** címet.

„Állatbarát Általános Iskola”:

Devecseri Gárdonyi Géza Általános Iskola és AMI
Gyulaffy László Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola
Horváth István Általános Iskola (Pétfürdő)
Hriszto Botev Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola
Tapolcai Bárdos Lajos Általános Iskola Batsányi János Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Tagintézmény
Várkerti Általános Iskola Vásárhelyi András Tagiskolája (Várpalota)
Veszprémi Deák Ferenc Általános Iskola
Veszprémi Dózsa György Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola
Veszprémi Rózsa Úti Általános Iskola

„Állatbarát Gyógypedagógiai Intézmény”:

Kozmutza Flóra Általános Iskola

Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

„Állatbarát középiskola”:

Türr István Gimnázium és Kollégium (Pápa)

10. Hulladékgazdálkodás, erőforrástakarékosság, körforgásos gazdasági átmenet ösztönzése **HUL**

Az alprogram intézkedései:

HUL1	Hulladékgazdálkodási infrastruktúra fejlesztése
HUL2	Lakosság tájékoztatása, szemléletformálása az illegális hulladéklerakás visszaszorítása, a szelektív hulladékgyűjtés elősegítése érdekében

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatói rendszer átalakítása, a Kormány döntés értelmében 2016-tól megkezdődött. A rendszer átalakításának központi eleme a közszolgáltatás állami koordinálásának bevezetése, állami koordináló szerv létrehozásával. Hulladékgazdálkodási Régió kijelölésre került.

Veszprém vármegye kommunális hulladékártalmatlanításában 4 hulladékgazdálkodási nagytérsgégi társulás vesz részt.

- *Észak-Balaton Törség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás (Veszprém megye területének 3/4 lefedi)*
- *A Győr Nagytérsgégi Önkormányzati Hulladékgazdálkodási Társulás*
- *Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás*
- *Dél-Balaton Regionális Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás*

Vármegyénkben található egyes kategóriáknak megfelelő hulladéklerakók elhelyezkedését (településenként), valamint az engedélyezett összes kapacitást az alábbi táblázatok mutatják be. (A lerakásra engedélyezett összes kapacitás adat a létesítmény engedélyében meghatározott összes engedélyezett kapacitás, míg a táblázatok utolsó oszlopában szereplő adat a 2018. december 31-ig kiépített és még rendelkezésre álló szabad kapacitás mértékét mutatja.)

Szervetlen, nem veszélyes hulladék lerakására szolgáló hulladéklerakók

A lerakó elhelyezkedése (település)	Lerakásra engedélyezett összes kapacitás (m ³)	2018. december 31-i állapot szerinti kiépített szabad kapacitás (m ³)
Ajka	11 919 997	1 024 665

Vegyes összetételű, nem veszélyes hulladék lerakására szolgáló hulladéklerakók

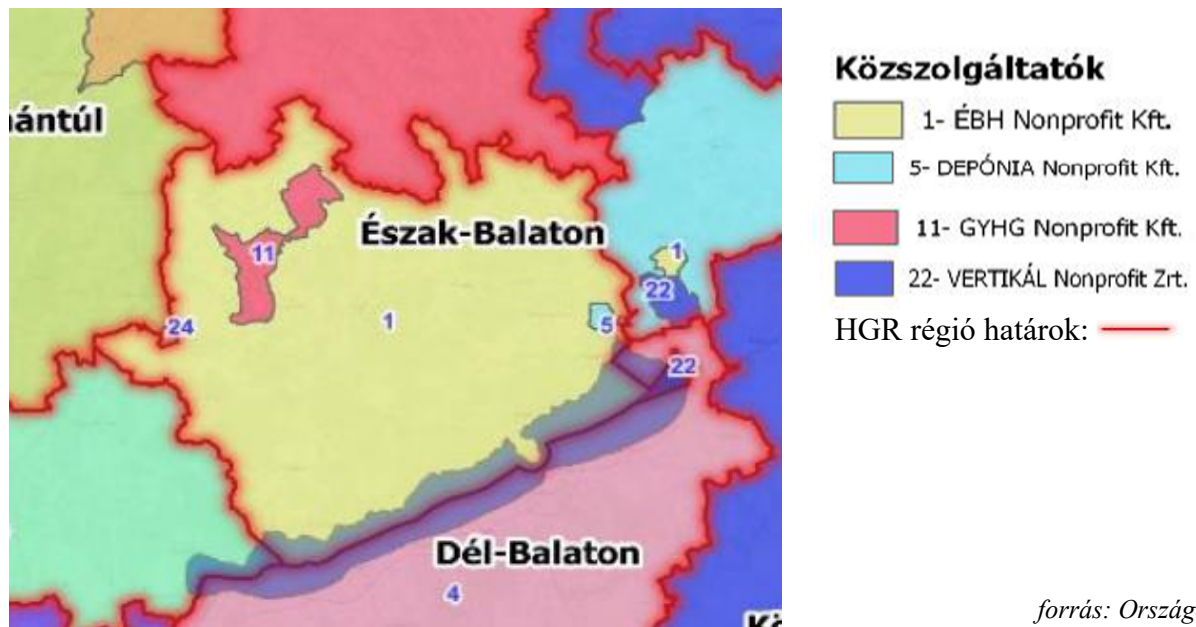
A lerakó elhelyezkedése (település)	Lerakásra engedélyezett összes kapacitás (m ³)	2018. december 31-i állapot szerinti kiépített szabad kapacitás (m ³)
Királyszentistván	536 321	500 423
Várpalota	630 433	82 325
Zalahaláp	95 000	44 080

Veszélyes hulladék lerakására szolgáló hulladéklerakók

A lerakó elhelyezkedése (település)	Lerakásra engedélyezett összes kapacitás (m ³)	2018. december 31-i állapot szerinti kiépített szabad kapacitás (m ³)
Várpalota	17 500	1 557

forrás: Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2021-2027

HGR régiók és a közszolgáltatók területi lefedettsége 2019-ben:

forrás: Országos
Hulladékgazdálkodási
Közszolgáltatási Terv 2021

A hulladékszállítás adatai, valamint a hulladékok hasznosítása és ártalmatlanítása Veszprém vármegyében

Megnevezés	2022	2023
Hulladékgyűjtésbe bevont település (db)	217	217
A lakosságtól elszállított települési hulladék (t)	85 690	84 834
A lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított települési hulladék (t)	8 799	8 566
Energiahasznosítással történő égetéssel hasznosított hulladék mennyisége (t)	1 170	1 796
Energiahasznosítás nélküli égetéssel hasznosított hulladék mennyisége (t)	34,2	4,7
Újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége (t)	68 762	71 012
Az újrafeldolgozott hulladékból komposztálással hasznosított hulladék mennyisége (t)	4 480	3 771
Műszaki védelemmel ellátott lerakókban elhelyezett szilárd hulladék mennyisége (t)	47 746	40 192
Egyéb hulladékkezelés maradványaként ártalmatlanított települési szilárd hulladék mennyisége (t)	1 369	1 161
Összes hasznosított és ártalmatlanított hulladék mennyisége (t)	117 713	113 005

Forrás: KSH (a 2024. évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Hulladékgazdálkodási rendszer átalakítása:

Veszprém vármegye kommunális hulladékának ártalmatlanításában négy hulladékgazdálkodási nagytársaság vesz részt, és négy közszolgáltató végzi a hulladékkezelési feladatokat.

2023. július 1-jétől megszűnt az önkormányzatok hulladékgazdálkodási alapfeladata, ezt a **koncessziós társaság** vette át. A jelenlegi közszolgáltató cégek a MOHU Zrt. **alvállalkozóiként** látják el a hulladékgazdálkodási feladatokat. A MOHU által közülük kiválasztott régiókoordinátorok és közreműködő alvállalkozók feladata, hogy a koncessziós társaság irányításával, az általa meghatározott módon, az uniós és hazai szabályoknak megfelelően, előkezelésre minél alkalmasabb módon gyűjtsék a hulladékot, amely ezt követően újrafeldolgozásra kerülhet.

Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás
A hatályos Közszolgáltatási Szerződés keretei között a Társulás teljes közszolgáltatási területére vonatkozóan, a hulladékgazdálkodási közszolgáltatónak az ÉBH **Észak-Balatonai Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft-t** tekintik. A közszolgáltatási feladat ellátásában a Közszolgáltatási Szerződésben foglalt feladatmegosztás szerint az „AVAR AJKA” Városgazdálkodási és Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft., a Balatonalmádi Kommunális és Szolgáltató Nonprofit Kft., a Balatonfüredi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft., a KÖZSZOLG Pápai Köztisztasági és Szolgáltató Nonprofit Kft., az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. és a "VHK" Veszprémi Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft. (2024. december 31-ig!) közreműködőként vesz részt.

Az Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás 2024. évi tevékenysége a társulási beszámoló alapján:

- I. Az Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladékkezelési Rendszer megvalósítása (2002/HU/16/P/PE/017 azonosító számú) ISPA/KA-s projekt, az Észak-Balatonai Regionális Települési Szilárdhulladék-kezelési Rendszer továbbfejlesztése (KEOP-1.1.1/B/10- 2011-0002 azonosító számú) projekt és az Észak-balatonai Hulladékgazdálkodási Rendszer fejlesztése eszközbeszerzésekkel (KEOP- 1.1.1/C/13-2013-0010 azonosító számú) projekt keretében megvalósított létesítmények, beszerzett eszközök, valamint a KEHOP- 3.2.1-15-2017-00014 azonosító számú projekt átadott projektelemeinek üzemeltetése.*

A Királyszentistváni Regionális Hulladékkezelő Központban az üzemeltetés 2024. évben a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Veszprémi Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály által 2017. januárban kiadott és azt követően többször módosított Egységes Környezethasználati Engedélyben foglaltaknak megfelelően folyt.

2024. év során az **Egységes Környezethasználati Engedély felülvizsgálata** megtörtént. Az új engedélyt a Hatóság kiállította, melynek hatályba lépése 2024. november 21-e.

A projektelekben beszerzett eszközöket, megvalósított létesítményeket az Üzemeltető a vonatkozó hulladékgazdálkodási engedélyekben foglaltak szerint, a projektcéloknak megfelelően használja.

A királyszentistváni központi telep üzemeltetésével kapcsolatos történések:

Az Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás tulajdonát képező, az ÉBH Észak-Balatonai Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. üzemeltetésében az Észak-Balatonai Hulladékgazdálkodási Rendszer központi telephelyeként működő Királyszentistváni telep üzemeltetését az üzemeltető, ÉBH Nonprofit Kft-t a beszámolási időszakban is a Társulási Tanács és a környezetvédelmi hatóság hozzájárulásával, a környezeti hatás csökkentése érdekében végrehajtott technológiai módosításokat tartalmazó üzem szerint végezte.

A királyszentistváni telepen a szaghatás megelőzésére tett korábbi intézkedéseket az üzemeltető fenntartotta. A 2024-es évben szaghatás jelzések minimális számban voltak.

A MOHU MOL Zrt fejleszteni szeretné a mechanikai technológiát a Királyszentistváni Hulladékkezelő Központot. Felvették a kapcsolatot mind a Társulással, mind az ÉBH-val.

II. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosításával kapcsolatos történések, feladatok

Miután a Társulás 2021. május 3-tól az Észak-Balatoni Hulladékgazdálkodási rendszer területén a Társulással kötött Közszolgáltatási Szerződés alapján hulladékgazdálkodási közszolgáltatási feladatot ellátó ÉBH Nonprofit Kft. minősített többségű befolyást biztosító szavazati joggal rendelkező tagja lett, a Társulás a döntő befolyással el kívánta érni, hogy a Társaság jövőbeni működésének költségei ne haladják meg a lehetséges bevétel mértékét.

A tárgyban hozott tanácsi határozatoknak megfelelően előkészített közreműködői szerződéseket az ÉBH Nonprofit Kft. taggyűlése is elfogadta, így azok a tanácsi határozatnak megfelelően létrejöttek.

2023. évet illetően az eredménye negatív volt, mivel az NHKV az első félévre vonatkozóan az ÉBH Nonprofit Kft. nem kapta meg azokat a pénzeszközöket, melyek az adott időszak költségeire fedezetet nyújtottak. A 2023. évi veszteség ellenére tőkepótlásra nem volt szükség, mivel a Társaság az I-VII. havi gazdasági tevékenységének gazdasági eredményei következtében a saját tőke helyreállt, így nem volt szükség annak rendezésére.

2023. július 1-ét követően a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt-vel, mint Koncessziós társasággal való együttműködés

A Magyar Állam a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény ("Ht.") 53/A. § alapján az állami hulladékgazdálkodási közfeladat gyakorlásának jogát koncesszióba adta az erre a célra alapított, Magyarországon bejegyzett és működő Koncessziós Társaságnak, mely a Hulladék-koncessziós Szerződés alapján jogosult a hulladékgazdálkodási közfeladat ellátásába alvállalkozót bevonni.

Miután a koncessziós eljárás lefolytatását követően ismertté vált, hogy a Koncessziós Társaság fogja 2023. július 1-től ellátni a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási feladatokat, a koncesszor illetékesei tájékoztatót tartottak külön a közszolgáltatóknak és az önkormányzatoknak, önkormányzati társulásoknak.

A hulladékgazdálkodási célból igénybe vett és a koncesszióban igénybe vehető eszközök, létesítmények döntő többsége társulási tulajdonban van, melyek a közszolgáltatási szerződés szerint üzemeltetésre kerültek átadásra a Közszolgáltatónak. A Ht. 92/H § (4) bekezdésének rendelkezése szerint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződések a törvény erejénél fogva 2023. június 30. napján megszűntek.

A koncesszori tájékoztató azt tartalmazta, hogy használati felhatalmazások, szerződések nem feltétlenül szűntek meg a törvény erejénél fogva 2023. június 30-án úgy, mint a közszolgáltatási szerződések. Amennyiben az addigi, Jogszerű Használatot Biztosító Szerződés közszolgáltatási szerződésként jött létre, akkor a közszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések a szerződésből törölendők, a létesítmények, eszközök használatára vonatkozó rendelkezések hatályban maradásának azonban nem volt akadálya. A fentieknek megfelelően átdolgozott szerződés biztosítja az ÉBH Nonprofit Kft-nek átadott eszközök jogszerű használatát.

A MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. a fenti jogosultság alapján a létesítmények (királyszentistváni kezelőmű; átrakók; válogatók; hulladékudvarok) üzemeltetésére vonatkozóan 2025. december 31-ig szóló szerződést kötött az ÉBH Nonprofit Kft-vel.

A KEHOP pályázat keretein belül megvalósított **2 hulladékudvar**, a veszprémi és a zirci létesítmény került megnyitásra 2024. május 2-án.

Az Észak-Balaton Rendszerben az ÉBH Nonprofit Kft. mellett a létesítmények üzemeltetésében közreműködőként részt vesz a VHK Nonprofit Kft., az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft., az Avar Ajka Nonprofit Kft. és a KÖZSZOLG Nonprofit Kft.

A balatonfüredi **komposztáló** üzemeltetéséről szóló vállalkozói szerződés határozott időtartamra, (2023.07.01 – 2023.12.31) jött létre + 1 év meghosszabbítási opció lehetőségével. A szerződés hatályát 1 évvel meghosszabbították 2024. év végéig, amit további félévvel fognak meghosszabbítani 2025-ben. Ezen féléves időszakban megkezdődnek a tárgyalások a komposztáló telepet illetően.

Lerakó igénybevétele tekintetében a „Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal elnökének 2/2023. (IV. 6.) MEKH rendelete a B3 alkategóriájú hulladéklerakóban és a hulladékégető műben alkalmazható egyes átvételi díjakról” rendeletben a királyszentistváni lerakóra meghatározott díjat tartalmazó szerződés határozott időtartamra (2023.07.01 – 2025.12.31) jött létre + 2 év meghosszabbítási opció lehetőségével.

2024-től él továbbá a DRS végponti szerződés, ami a DRS átvevő pontokból befolyó hulladékok átvételére terjed ki. Ezen kiegészítő tevékenység a válogató központokban zajlik a jelenleg hatályos szerződés szerint 2026.12.31-ig.

Gyűjtés-szállítás tekintetében a régió koordinátori feladatokat ellátó szervezet jogosult szerződéskötésre a feladatot ellátó alvállalkozókkal.

A Depónia Nonprofit Kft., mint régiókoordinátor alvállalkozói szerződést kötött az ÉBH Nonprofit Kft.-vel a hulladék létesítmények közötti átszállítására. Az Észak-Balaton Rendszerben a gyűjtés szállításban és a létesítmények közötti átszállításban az ÉBH Nonprofit Kft.-vel kötött szerződéssel közreműködőként részt vett a VHK Nonprofit Kft., az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft., az Avar Ajka Nonprofit Kft., a KÖZSZOLG Nonprofit Kft., a Balatonfüredi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. és a BALKOM Nonprofit Kft.

A Régiókoordinátor gyűjtés-szállításra 2024. évre vonatkozóan a feladat teljesítésében korábban közreműködőként részt vevő tagcégekkel kötött vállalkozási szerződést.

A korábbi gyakorlat és a fennálló szerződéses jogviszony alapján a Társulás tulajdonában lévő eszközök és létesítmények az ÉBH Nonprofit Kft.-nek kerültek átadásra, a Tanács által megállapított bérleti díjat az ÉBH fizette meg, az nem volt része a további alvállalkozói szerződéseknek.

A zökkenőmentes átállás érdekében az idő rövidségére tekintettel a hatályos üzemeltetési szerződés fenntartásával, új szerződések megkötése nélkül a Társulás hozzájárult ahhoz, hogy az ÉBH-nak átadott és korábban a teljesítésben közreműködőként résztvevő tagcégek számára biztosított eszközöket az ÉBH Nonprofit Kft. 2024. január 1-től a Régiókoordinátori Közreműködőknek a Társulás által megállapított bérleti díjrész továbbszámlázása mellett továbbadja.

III. Az Észak-Balaton Térség Települési Szilárdhulladék-kezelési Rendszer működési területén lévő 33 db települési szilárdhulladék-lerakó rekultivációjának megvalósítása II. forduló projekt fenntartási időszak vége, zárófenntartási jelentés benyújtása

A projekt 5. számú, egyben záró fenntartási jelentését az Önkormányzatok által szolgáltatott adatok alapján elkészítették és az Irányító Hatóságnak megküldték.

A fenntartási időszak záró időpontja: 2021. április 15.

Az IH a projektfenntartási jelentést 2021. május 6-án elfogadta.

Ezzel az érintettek fenntartási kötelezettsége a projekttel kapcsolatban megszűnt. A környezetvédelmi hatóság által kiadott határozatokban foglalt kötelezettségeket, továbbra is teljesíteni kell a határozat előírásai szerint.

A projekt keretében rekultivált lerakók közül négy lerakó (Pápa; Balatonfüred; Balatonrendes és Tapolca-Zalahaláp) esetében az egyes lerakókra vonatkozóan a rekultivációra és utógondozásra kiadott egységes környezethasználati engedély előírása szerint a hulladéklerakó **felső zárószigetelését** két ütemben kell kialakítani, ami 2024-ben vált esedékessé. A Társulás, mint a korábbi projekt lebonyolítója igyekezett közreműködni abban, hogy a lerakó tulajdonos önkormányzatoknak nagy anyagi terhet jelentő beruházás finanszírozására támogatási forrás elérhetővé váljon. Ez a tevékenység azonban 2024-ben nem járt eredménnyel. Az adott önkormányzatok tájékoztatása alapján **haladékot kaptak a rekultiváció kivitelezésére.**

IV. KEHOP_PLUSZ-2.3.10-24-2024-00004 azonosító számú, Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése az észak-balatoni közszolgáltatási területen, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre című szakaszolt projekt előkészületei

Az Irányító Hatóság tájékoztatása szerint a KEHOP-3.2.1-15-2017-00014 azonosítójú projektben elmaradt műszaki tartalom a konzorciumvezetővel, a szakpolitikai felelőssel és a MOHU Mol Hulladékgazdálkodási Zrt-vel folytatott egyeztetést követően szakaszolással valósul meg.

Erre vonatkozólag 2024. szeptember 27. napján a „Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése az észak-balatoni közszolgáltatási területen, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre” elnevezésű projekt **Támogatási Kérése a KEHOP Plusz-2.3.10 számú felhívás keretében benyújtásra került.** Az Építési és közlekedési Minisztérium tájékoztatta a Társulást, hogy támogatási kérelme megfelelt a felhívásban meghatározott jogosultsági szempontoknak, de az értesítés a kérelem összegszerű támogatásáról 2024. december 31-ig nem érkezett meg.

11. Energiatakarékosság- és hatékonyság, valamint a megújulóenergia-hasznosítás növelése *ENE*

Az alprogram intézkedései:

<i>ENE1</i>	Önkormányzati tulajdonban lévő középületek komplex energetikai korszerűsítésének ösztönzése
<i>ENE2</i>	Lakó- és gazdasági rendeltetésű épületek komplex energetikai korszerűsítésének és az energiatakarékos szemlélet széleskörű elterjesztésének támogatása
<i>ENE3</i>	Megújulóenergia nagyobb léptékű hasznosításának ösztönzése a táji értékek védelme mellett
<i>ENE4</i>	Távhőellátás műszaki feltételeinek javítása, hulladékhő-hasznosítás ösztönzése

Bár a Veszprém vármegyében található középületek jelentős részét már korszerűsítették az elmúlt időszakban, számos továbbra is energetikai felújításra szorul. Szintén aránylag gyakori jelenség, hogy az elmúlt évtizedben lezajlott rekonstrukció – a források rendelkezésre állásának korlátozott volta, vagy a beruházást finanszírozó pályázat jellemzői miatt – csak részleges volt, nem terjedt ki valamennyi indokolt fejlesztési elemre.

A 2021-2027-es európai uniós költségvetési ciklusban önkormányzati épületek energetikai korszerűsítésére a Terület- és településfejlesztési Operatív Program Plusz 2.1.1. számú felhívása biztosít forrást, vissza nem térítendő támogatás igénybevételének lehetőségével. Veszprém vármegyében 2024. december 31-ig az e felhívás keretein belül elnyert támogatás összege meghaladta a 3,7 Mrd Ft-ot.

Az 5000 fő és ez alatti állandó lakosságú települések számára a Magyar Falu Program keretében lehetett pályázni 50 millió forintig az önkormányzati épületek energiahatékonyságot növelő fejlesztésére. A 2024-es energetikai témájú pályázati kiírásra (*Önkormányzati tulajdonú ingatlanok fejlesztése, önkormányzati feladatellátáshoz kapcsolódó beszerzések*) beadott támogatási kérelmek elbírálása után számos Veszprém vármegyei település nyert el támogatást.

Támogatás nélkül is egyre több önkormányzat, valamint lakos dönt az energetikai korszerűsítés mellett, felismerve ennek hosszú távú előnyeit. Egyre inkább elterjedőben van a napelem rendszerek kiépülése is, mind háztartási kiserőművi, mind nagyobb, különböző méretű napelemparkok formájában. A háztartási méretű napelem rendszerek kiépítéséhez állami támogatás is elérhető volt, melyhez önrész biztosítása szükséges volt. Ezek megvalósítása folyamatos. A napelemparkok vármegyei terjedése is szembetűnő, ugyanakkor a napelemek termelte áram esetén számolni kell a rendszerterhelés kiszámíthatatlanságával.

A napelemparkok elhelyezésénél fokozottan figyelni kell a tájképvédelemre, valamint lehetőség szerint annak kevésbé értékes területen történő elhelyezésére.

A szélenergia kihasználása az állami korlátozások miatt egyelőre kismértékű, de Veszprém vármegye jelentős szélenergia-potenciállal rendelkezik, így ennek jövőbeli hasznosítása – szintén a tájkép- és zajvédelemi előírások betartásával – reménykeltő.

A geotermikus és hőszivattyús rendszereket is egyre több új vagy megújuló lakóház tulajdonosa választja fő vagy kiegészítő fűtési megoldásnak.

12. Üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira *KKI*

Az alprogram intézkedései:

<i>KKI1</i>	Települési szintű klímavédelmi és -alkalmazkodási stratégiai tervezés ösztönzése, az éghajlatváltozással összefüggő kihívások és azokra adott válaszok megjelenítése a települési tervekben
<i>KKI2</i>	A klímaváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos ismeretek átadása Veszprém vármegye lakossága és az itt működő közintézmények, vállalkozások munkatársai részére

A Veszprém vármegyében működő Helyi Fejlesztési Stratégiával rendelkező vidékfejlesztési közösségek mindegyike kidolgozta 2018-ban Fenntartható Energia és Klíma Akciótervét (SECAP). E dokumentumok térség-specifikusan azonosítják az üvegházhatásúgáz-kibocsátás lehetőségeit és az alkalmazkodást szükségessé tevő éghajlati változásokat. Az intézkedés egyrészt az említett térségi tervdokumentumokban megjelenő feladatok települési szintű tervezésbe történő integrációját ösztönzi (településtervekbe, települési szintű ágazati és horizontális programokba - mindenekelőtt környezetvédelmi programba!) -, illetve ehhez kapcsolódóan – amely településeken indokolt – egy részterületre vonatkozó önálló terv kialakítására tesz javaslatot. A vármegye városai és nagyobb lélekszámú települései különösen érdekeltek a klímaváltozás hatásainak csökkentésére vagy adaptációra kidolgozott tervek

elkészítésében: kidolgozhatnak többek között Fenntartható Városi Mobilitási Tervet, valamint Zöldinfrastruktúra-fejlesztési Akciótervet. A kisebb lélekszámú települések környezetvédelmi programjukba tudnak klímaváltozással és alkalmazkodással kapcsolatos célkitűzéseket beépíteni.

A vármegyei önkormányzat az épített és természeti környezet védelmével kapcsolatos feladatainak ellátása érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (2) bekezdés b) pontja értelmében előzetes véleményt nyilvánít a települési önkormányzati környezetvédelmi program tervezetével kapcsolatban. 2024-ben három települési környezetvédelmi program véleményezése történt meg: Balatonalmádi, Pápa és Tihany településeké.

13. Agrárgazdaság, erdőgazdálkodás és az ásványi nyersanyagokkal való gazdálkodás környezeti szempontokat érvényesítő fejlesztése **AEB**

Az alprogram intézkedései:

AEB1	Mezőgazdasági tanácsadás, szemléletformálás a gazdálkodók körében a mezőgazdaságból eredő környezeti terhelés mérséklését, illetve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó eljárások széleskörű elterjesztése érdekében
AEB2	Erdőgazdálkodási tanácsadás, szemléletformálás a biológiai sokféleség megőrzése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, továbbá a vegetációtüzek megelőzésének témaköreiben
AEB3	Bányák rekultivációjával kapcsolatos konzultáció

Mezőgazdaság

A talaj termékenységének csökkenése vagy teljes elvesztése, amely komoly veszélyt jelent a mezőgazdaságra, a vízgazdálkodásra és általában az ökoszisztémákra.

A talajpusztulás fő okai:

Természeti tényezők: Erózió, aszályok, árvizek és szélsőséges időjárási események.

Emberi tevékenységek: Az erdőirtás, a túllegeltetés, a nem fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok, az ipari szennyezés és az urbanizáció.

Globális szinten a talajpusztulás egyre gyorsul, különösen a szárazságnak és a rossz gazdálkodási gyakorlatoknak kitett területeken. Az ENSZ adatai szerint évente több millió hektár termékeny pusztul el, ami jelentős élelmiszerbiztonsági problémákhoz vezet.

A klímaváltozás tovább súlyosbítja a talajpusztulást. Az erózió fokozódik, a talaj szénkészlete csökken, ami tovább növeli az üvegházhatású gázok kibocsátását, ezáltal erősítve a klímaváltozás hatásait.

A talajpusztulás elkerülése érdekében **fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokra van szükség**, például talajtakarás, vetésforgó alkalmazása, erózió elleni védekezés és az erdők megőrzése. Az ökoszisztémák helyreállítása és a talajmegújító technikák alkalmazása kulcsfontosságú a talaj termékenységének megőrzéséhez és a klímaváltozás hatásainak mérsékléséhez.

(Forrás: zoldhang.hu)

A biogazdálkodás elterjedésével a vegyszerhasználat minimalizálható, ugyanakkor a talaj védelme érdekében a kisebb, különböző növénykultúrákat tartalmazó parcellák alkalmazása és vegetációs időszakon kívül talajtakaró növények telepítése javasolt. A nagygépek használata talajtömörítő hatású, rontja a talaj szerkezetét, a talajnedvesség mozgása lelassul, mely kedvez a belvíz kialakulásának.

A gazdálkodókat fenti tények komoly kihívások elő állítják, ezért messzemenően figyelembe kell venniük a fenntarthatóságot a profitmaximalizálással szemben.

Erdészet

Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály tájékoztatása alapján:

Veszprém vármegyében az erdőterület nagysága lényegében nem változott 2024-ben. Az új erdőtelepítési pályázati jogcímet 2016-ban hirdette meg Magyarország Kormánya, amelyre 2024-ben 11 db területen végeztek telepítést az erdőgazdálkodók, így 49, 97 ha új erdő került nyilvántartásba vételre. A vármegyében működő két erdőgazdaság, a Bakonyerdő Zrt. és a VERGA Zrt. további 9 db területen végzett telepítést, így 23,17 ha új erdő került nyilvántartásba vételre. A létrejövő új erdők főfafaja a magán erdőgazdálkodóknál elsősorban cser és tölgy, míg az erdőgazdaságoknál cser, kocsánytalan tölgy és szürke nyár.

Az erdőterület kivonások és a térképi javításból eredő területváltozások, valamint a talált erdők, a vármegye erdőterületét valamelyest megváltoztatják, tehát jelenleg Veszprém vármegye faállománnyal borított erdőtervezett területe 135.670 ha, melynek közel 60%-a nem faanyagtermelést szolgál, hanem védelmi, illetve közjóléti rendeltetésű. A teljes erdőtervezett terület (tisztásokkal, cserjésekkel, nyiladékokkal, vadföldekkel, erdei tavakkal) ennél 18.818 ha-ral nagyobb. A vármegye erdőterületének 65%-a állami tulajdonban lévő erdő, melynek legnagyobb részét a vármegyében jelen lévő erdőgazdaságok (Bakonyerdő Zrt., VERGA Veszprémi Erdőgazdaság Zrt., Budapesti Erdőgazdasági Zrt.) kezelik.

A 2009-es erdőtörvény hatálybalépése óta a vágásos üzemmódon kívül választani lehet a folyamatos erdőborítást szolgáló egyéb üzemmódokat is. Az ilyen üzemmódú területek az erdőtörvény kényszerítő hatása, a gazdálkodók szemléletváltása, és nem utolsósorban a támogatások miatt kezdetben gyorsan növekedtek, 2016-ra azonban a növekedés megtorpant, és inkább átrendeződés mutatkozik ezen új üzemmódok között. Természetesen a törvény kényszerítő hatása továbbra is garantálja ezen új üzemmódú területek arányának növekedését az állami szektorban. Veszprém vármegye bakonyi területei kiemelten jó adottságokkal rendelkeznek a folyamatos erdőborítást szolgáló erdőkezelés megvalósítására, hiszen természetközeli bükkösök a legalkalmasabbak e kezelési mód megvalósítására, az ún. örökerdők létrehozására. A folyamatos erdőborítással járó erdőgazdálkodásban az állami erdőgazdaságok továbbra is vezető szerepet töltenek be.

Az elmúlt évek aszályos időjárása következtében több esetben fordult elő erdőpusztulás, de számos másodlagos károsító is kimutatható a fenyő, a cser és a magas kőris állományokon. A károsítással érintett erdőterületeken az erdőgazdálkodók az elpusztult faállomány helyén, őshonos hazai fafajokkal folyamatosan végzik az erdők felújítását. Ugyanakkor féltő, hogy újabb fafajok pusztulása is be fog következni, hiszen a klímaváltozás hatására az egyes fafajok határtermőhelyein átrendeződés mutatkozik, ami néhol drasztikus, néhol kevésbé látványos, de mindenhol jelen van.

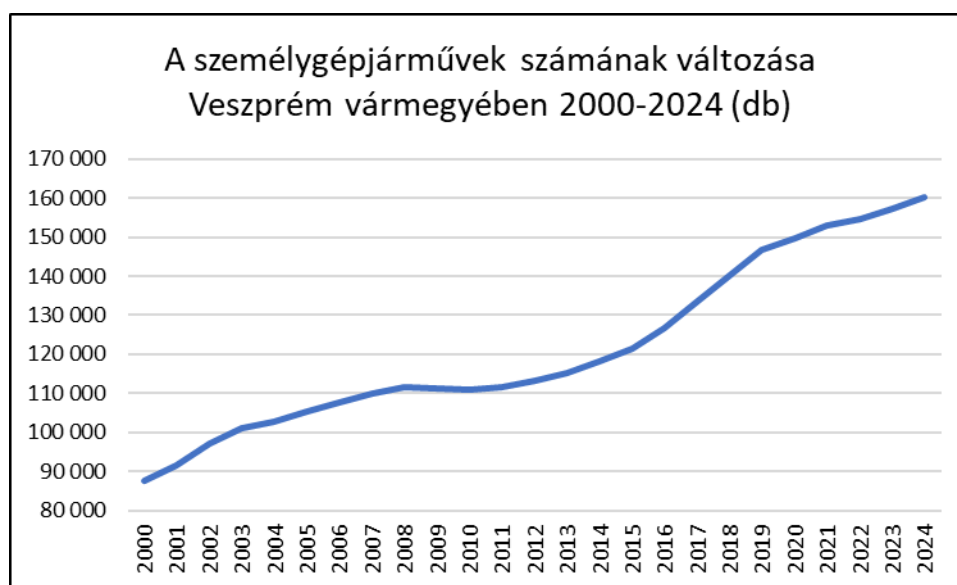
2024. évben a fokozott társadalmi elvárásoknak megfelelően, tovább folytatódott az erdők közjóléti szerepének növelését szolgáló létesítmények, kilátók, tanösvények, erdei pihenőhelyek, tornapályák építése.

14. Közlekedés környezeti szempontokat érvényesítő fejlesztése **KOZ**

Az alprogram intézkedései:

KOZ1	Önkormányzati gépjárműállomány korszerűsítése, hibrid, illetve elektromos meghajtású járművek beszerzésének előnyben részesítése
KOZ2	Személetformáló tevékenység az egyéni gépkocsihasználat visszaszorítása és a kerékpáros, valamint közösségi közlekedés előtérbe helyezése érdekében
KOZ3	Környezet- és klímabarát közúti infrastruktúrafejlesztés, -fenntartás és forgalomszervezés Veszprém vármegye településein
KOZ4	Vasúti fejlesztésekre irányuló kezdeményezések, fejlesztési igények kezdeményezése, napirenden tartása
KOZ5	Buszos közösségi közlekedés komfortszintjének és kínálatának további fejlesztése
KOZ6	Kerékpárúthálózat fejlesztése, kapcsolódó kerékpáros beruházások megvalósítása
KOZ7	Gyalogos közlekedés feltételeinek javítása

Az önkormányzatok gépjárműállományuk fejlesztésénél költségvetésükhöz mérten törekednek fenntarthatóbb irányba elmozdulni, azonban ez a kereskedelmi cégekhez képest még szerényebb mértékű. Egyre több önkormányzat fejleszti, bővíti a települési mikromobilitás lehetőségeit, alakít ki kerékpár tárolókat, vagy akár pénzügyi támogatást is nyújt az alternatív közlekedési formák igénybevételéhez (pl. közösségi közlekedési bérletek, kerékpáros bérletek térítése stb.).

Forrás: KSH

A közúti- és vasúti infrastruktúra fejlesztése elsősorban állami feladat, azonban a települések általában folyamatos lobbitevékenységeket folytatnak fejlesztési elképzeléseik megvalósításáért. A Veszprém Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése minden évben napirendre tűzi az Építési és Közlekedési Minisztérium beszámolóját a vármegyében megvalósuló közúti és vasúti fejlesztésekről, valamint a KTI Magyar Közlekedéstudományi és Logisztikai Intézet Nonprofit Kft. beszámolóját Veszprém vármegye közösségi közlekedési helyzetéről. A két napirendnél általában sok hozzászólás és kérdés hangzik el, mutatva a téma fontosságát.

A kerékpáros fejlesztésekre vonatkozó intézkedés elsődlegesen a Veszprém Vármegyei Önkormányzat által 2021-ben elfogadott „*Veszprém megyei Kerékpárforgalmi Főhálózati Terv*” című dokumentumban előirányzott feladatok ütemezett megvalósítását foglalja magában. A tervezett feladatok hivatásforgalmi és turisztikai célú kerékpáros fejlesztésekre egyaránt kiterjednek. Más, a települési önkormányzatok által kezdeményezett kerékpáros fejlesztések megvalósítását is magában foglalja, feltéve, ha azok összhangban állnak az említett vármegyei szintű dokumentum fejlesztéseinek elképzeléseivel. A kerékpáros fejlesztések nagy része a *TOP Plusz 1.1.3. Helyi és térségi turizmusfejlesztés*, valamint a *TOP Plusz 1.2.1. Élhető települések* keretében elnyert támogatásból valósul meg.

Előremutató a szintén TOP Plusz támogatásból készülő, a *Balaton Kiemelt Térség Fenntartható Térségi Mobilitási Tervének* elkészítése. A terv a térségi mobilitás feltételeinek és fenntarthatósági viszonyainak a javítását, fejlesztését célozza. Programjai, projektjei révén a térség településein élők és ott közlekedők számára a korábbinál élhetőbb körülményeket, jobb elérhetőséget, fenntarthatóbb mobilitási megoldásokat biztosít, melyek keretében célozza a közlekedési rendszer fejlesztését is.

15. Turizmus környezeti szempontokat érvényesítő fejlesztése **TUR**

Az alprogram intézkedései:

TUR1	Aktív- és ökoturisztikai attrakciók és programkínálat környezetvédelmi szempontokat messzemenően figyelembe vevő fejlesztése
TUR2	Turisztikai létesítmények energia- és erőforráshatékony kialakítása és üzemeltetése
TUR3	Turisztikai célú kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

A *Balaton-felvidéki Nemzeti Park* tájékoztatása alapján a Veszprém vármegyében található tíz ökoturisztikai látogatóhelynél 2024. évben a regisztrált összes látogatói létszám 239 454 fő volt.

Bemutatóhely	Látogató (fő)
Tapolcai-tavasbarlang	153 617
Hegyestű Geológiai Bemutatóhely, Monoszló	24 076
Pannon Csillagda, Bakonybél	21 258
Lóczy-barlang, Balatonfüred	15 874
Salföld Major	13 342
Levendula Ház Látogatóközpont, Tihany	6 193
Erdők Háza, Bakonybél	3 095
Csodabogyós-barlang, Balatonederics	1 867
Szentgál, Kőlik	132
Várpalotai Homokbánya	0
Összesen:	239 454

Elindult 2024. decemberében a TOP Plusz-6.1.4-23-VE1-2024-00003 „Komplex ökoturisztikai fejlesztés a Szent György-hegyen és térségében” című projekt: a projekt fő beruházási eleme a Szent György-hegyre felvezető balesetveszélyes túraútvonalon egy fém szerkezetű, duplakorlátos lépcső kiépítése. Ehhez kapcsolódóan kiegészítő elemként jelenik majd meg a panorámapont fejlesztése.

Az előző bekezdésben említett TOP Plusz 6.1.4. *Aktív turizmus fejlesztése* felhívás célja, hogy az ország kevésbé fejlett régióiban nyújtson támogatást a több megállópontra érintő, országos jelentőségű hálózatos fejlesztésekhez, illetve országos jelentőségű aktív- és ökoturisztikai fejlesztések megvalósításához. Az aktív- és ökoturisztikai fejlesztések elsősorban természetileg különleges adottságokkal bíró, elmaradottabb vidéki területeket céloznak, ahol egyéb gazdasági tevékenységek híján a helyi lakosság foglalkoztatási lehetőségei nagyon korlátozottak. Ezekben a térségekben gyakran a turizmus jelenti az egyetlen kitörési lehetőséget, következésképpen az ágazat kiemelten fontos szerepet játszik a vidéki térségek munkahelyteremtésében, ahol kevés számú munkahely létrejötte is jelentős hatású lehet.

Veszprém vármegyében támogatást nyert még a Vár-Hegyi Hagyományőrző és Idegenforgalmi Egyesület *Lóval, lábbal, láncsal Csesznek körül* című projektje, melynek célja a környéken vezető gyalogos, lovas és kerékpáros túraútvonalak szolgáltatási színvonalának növelése.

Kiemelt eljárásrendben a Veszprém Vármegyei Önkormányzat is nyertes pályázatot tudhat magáénak, melynek címe: *Aktív turizmus fejlesztése a Bakony térségében*. A „Bakony-térség aktív turisztikai stratégiája” dokumentum rögzítette először, hogy a meglévő kijelölt túraútvonalakat, tanösvényeket, emlékutakat és erdészeti utakat a keresleti oldal igényeire fókuszálva létre kell hozni egy olyan hálózatot, mely nem egyszerűen az áthaladást biztosítja a Bakonyon, hanem tudatosan vezeti a látogatót a természeti és kulturális értékek között. A térség települései és civil szervezetei összefogtak az erős és élménygazdag hálózatépítés érdekében. Az alábbi településeken történnek meg a beruházások: - Ajka, - Bakonyháza (a településen belül és annak külterületén is), - Csesznek, - Dudar külterületén, - Herend, - Magyarpolány, - Nagyesztergár, - Olaszfalu, - Pápateszér, - Tés, - Ugod-Huszárokölőpuszta, - Úrkút, - Veszprém MJV.

A kerékpáros fejlesztésekre vonatkozó rész az előző fejezetben került tárgyalásra.

3. A KÖRNYEZETBIZTONSÁG JAVÍTÁSA VESZPRÉM VÁRMEGYÉBEN A TERMÉSZETI KATASZTRÓFÁK ÁLTEL ELŐIDÉZETT KÁROKOZÁS MEGELŐZÉSE RÉVÉN

16. Vizek kártételei elleni tervszerű felkészülés és védekezés **ARV**

Az alprogram intézkedései:

ARV1	Védekezés a villámárvizek kialakulása ellen, a lehetséges károk minimalizálása
ARV2	Balaton parti települések védelme az elöntéstől

A klímaváltozás által okozott szélsőséges időjárási események következményeit a városokban és a vidéken élő emberek is egyre gyakrabban tapasztalhatták az elmúlt években. Hosszabb

aszályosabb periódusok, villámárvizek, hóhullámok, amelyeket gyakorlatilag extrém időjárási eseménynek tulajdoníthatunk napjainkban. Ezek a jelenségek, az utóbbi években egyre több alkalommal okoztak súlyos károkat, továbbá a jelenlegi prognózisok szerint ezek gyakoribbá válhatnak, nemcsak hazánkban, hanem globális viszonylatban is. Magyarország éghajlatát illetően a nyár a legcsapadékosabb időszak, azonban annak időbeli eloszlása a szélsőségek felé megy el. A klímamodell szimulációk szerint ebben az évszázadban növekedni fognak a szélsőséges csapadékesemények, mind az intenzitásukat, mind a gyakoriságukat illetően.

Villámárvíz alatt azt értjük, hogy nagyon rövid idő alatt meglehetősen nagy mennyiségű csapadék hullik le egy adott területen. Kialakulásuk és lezajlásuk csak néhány órán keresztül áll fenn, térbeli kiterjedést illetően 10-200 km²-nyi területre koncentrálódnak, éppen ezért nagyon nehéz előrejelzni. Általában konvektív eseményekhez köthető, mivel pár óra alatt több 10 mm csapadék hullik le, és ezt sok esetben nem tudja elvezetni a felszín ilyen gyors ütemben. Továbbá jelentős befolyást gyakorol a villámárvizekre a vegetáció típusa és sűrűsége, a talajtípus és a talaj víztartalma, mivel ezek mind fontos szerepet játszanak a vízelvezetésben.

Fokozottan veszélyeztett területeknek tekinthetők a hegy- és dombvidéki régiók, ahol kisebb vízfolyások találhatóak, hiszen a kisebb patakok szűk medre nem képes elvezetni a néhány óra alatt lehulló több 10 mm csapadékot, ezért áradás léphet fel az adott területen

Legyünk tisztában a lakóhelyünk vízrajzi és meteorológiai adottságaival! Alapvető tanács, ha tehetjük magaslati, védettebb helyre építkezzünk. Ha ez nem lehetséges és már volt példa áradásra, jegyezzünk fel menekülési útvonalat. Figyeljük az időjáráselőrejelzést, és ha zivatar várható, ne vegyük félvállról. Óva intenek minket az áradásban való autózástól, ugyanis a legtöbb haláleset ilyenkor történik.

Az Uniós LIFE-MICACC projekt keretében az éghajlatváltozás hatásaival szemben 5 sérülékeny magyarországi kistelepülésen alkalmaztak természetes vízmegtartó megoldásokat. Mellyel a villámárvizek, és az aszályok ellen is védekeznek, ezek egyben mintául szolgálhatnak a hasonló víz- és klímakockázatokkal küzdő települések számára. A védekezés elemei, a fából készített hordalékfogók, amik lassítják a lezúdulást, valamint az alsóbb vízfolyásokon kialakított vizes élőhelyek, tórendszerek. Ezzel a stratégiával egyszerre lehet védekezni a villámárvizek, és az aszályok ellen. *(Forrás: greendex.hu)*

Az előzőekben már bemutatásra került, hogy Veszprém vármegye környezetvédelmi programjának törvényben előírt tartalmi követelményei mellett, függelék jelleggel egy önálló tanulmány is készült: **a környezetvédelmi program megvalósítását segítő gyakorlat orientált megoldások**, mely a vizek kártételei elleni lehetséges kék- és zöldinfrastruktúra-fejlesztéseket mutatja be specifikusan Veszprém vármegye tájaira adaptálva, jó gyakorlatokat bemutatva. A dokumentum elérhető [ide kattintva](#).

A TOP és a TOP Plusz is lehetőséget biztosított csapadékvíz-elvezetés, valamint -megtartás megvalósítására. A TOP-ban a 2.1.3 *Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések*, a TOP Pluszban pedig az 1.2.1 *Élhető települések* felhívás keretein belül, melyek közül számos projekt tartalmaz részben vagy teljes egészében csapadékvíz-rendezési elemet.

ÖSSZEFOGLALÓ

Veszprém vármegye környezetvédelmi programjának átfogó célkitűzése Veszprém vármegye környezeti állapotának javítása és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása. A 4 db specifikus cél 16 intézkedése jól lefedi a környezetvédelmi célterületeket, kijelöli a beavatkozási lehetőségeket.

Jelen beszámoló célja Veszprém vármegye környezeti állapotának áttekintése, valamint a kitűzött célok megvalósulásának bemutatása volt. Bár a vármegyei önkormányzatnak kevés közvetlen ráhatása van a célok teljesülésére, közvetetten – főleg koordináló szerepének erősítésével – tudja segíteni azokat.

A környezetvédelmi program horizontális célja a társadalom környezet- és klímatudatosságának erősítése, ezért a vármegye lakosságának informálása, a környezeti szempontú tudásmegosztás mindenkor elsődleges szempont kell, hogy legyen a vármegye élhetőségének megőrzése érdekében. A környezetvédelmi program és az éves beszámoló elkészítésével a vármegyei önkormányzat célja, hogy az itt élő civil és gazdasági szereplők környezettudatos és fenntartható szemléletben tevékenykedjenek, így még sokáig élvezhetjük a tájak nyújtotta látványt, profitálhatunk a vármegye természeti erőforrásaiból.

Az éves beszámoló elkészítésének lezárása: Veszprém, 2025. április 2.